

J.V.S.H. AFD. AMSTERDAM

Bleuwegwal 7-9

1015 AS AMSTERDAM

Telefoon 020 - 239355

- PERSFOCUS -

OKTOBER 1985

In dit nummer:

Partijen vechten over gelijke behandeling	pag. 1
Justitie steeds feller tegen ontucht	pag. 9
COC-varia	pag. 12
Blijf van m'n lijf Groningen stopt	pag. 14
Kinderrecht te koop	pag. 15
Aktueel	pag. 17
Achtergrond	pag. 19

Vk-De Volkskrant NRC-NRC Handelsblad Par-Het Parool
 DT-De Tijd Tr-Trouw Wh-De Waarheid DL-De Limburger
 DNL-Dagblad voor Noord-Limburg Dordt-De Dordtenaar
 SD-Socialisme en Democratie UN-Utrechts Nieuwsblad
 IHT-International Herald Tribune Tel-De Telegraaf HP-Haagse Post

Verschijnt twaalf keer per jaar
 Abonnementsprijs f 55,- per jaar; losse nummers f 6,50
 Giro 5459646 Vereniging Martijn, Hoogeveen

Voor vrouwen zijn de dupe van politiek genarrewar

vk 1

Uitstel en vertragingstactiek is een beproefd middel van de vooroordeel en ongewenste ontwikkelingen tegen te houden. Het kabinet bewijst dit door — ondanks het heilig verklaarde verdragsakkoord — de Gelijke Behandeling tot een vrije kwestie te verklaren. Tot nu toe ging alle aandacht naar homoseksualiteit zodat de discriminatie op grond van seksus uit het klaveld verdwijnt. Daarom lijkt het nuttig de historie van de wet uitroet suimert weer te geven. Op 27 oktober 1973 vraagt MVM, onder het motto „Den Uyl, het is nu tijd voor een emancipatiebeleid“, om een wet die discriminatie op grond van seks, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, ouderschap en leeftijd verbiedt.

In 1974 neemt de Emancipatie Commissie de gegevens die MVM al verzameld heeft over en brengt in 1977 een „Advieswet tegen Seksdiscriminatie“ uit. De Emancipatie Commissie stelt in dit advies voor, dat seksdiscriminatie niet is te betreffen door middel van een algemene regeling, waartoe ook alle andere vormen van discriminatie zijn betrokken. Er zullen dan onvolledige waarborgen zijn voor een effectieve aanpak voor het bestrijden van discriminatie op grond van seks en de daar zeer nauw mee verbonden huwelijkse staat.

De EK onderschrijft dat een anguistiserende behandeling op grond van de aanstand toegewezen seksuele of relationele voorkeur voor de eigen seksus steeds per saldo een directe vorm van seksdiscriminatie is. Twee leden van de EK brachten een amendement in dat uit. Een van de bewaarden luidt: „Als in een wet tegen seksdiscriminatie naast seks en huwelijkse staat ook seksdiscriminatie op grond van homofiele gedragingen en relaties als criterium wordt ondergebracht, bestaat er gevaar voor verwarring en dreigt de zaak van de vrouw op de achtergrond te raken.“

Categorieën

De eerste staatssecretaris van Emancipatiebeleid was tegen de hoop en verwachting van de vrouwenbeweging in van CIIU/CA huize. Samen met de minister van Justitie De Ruiter bracht mevrouw Kraayeveld - Wouters in 1981 het „voorstelwet van een Wet Gelijke Behandeling“ uit. Niet alleen werd hierna de term anti seks discriminatie opgevoerd, maar werden drie zelfstandige categorieën opgesteld op grond waarvan geen onderscheid mocht worden gemaakt apart worden genoemd „op grond van geslacht, op grond van homofilie en op grond van huwelijkse staat of geintimamenteerdheid“.

Opvallend was dat de drie categorieën onderling niet gelijk werden behandeld; binnen het voorontwerp werd gediscrimineerd. Alle aandacht richtte zich op de personen tegen de „klein klen rechts aangewezen“ — politieke behandeling van homofiliën waarvoor de CDA uiteindelijk zwaart. De term „Anti Seks Discriminatie“ verdwijnt, de term „Gelijke Behandeling“ gaat een geheel eigen leven leiden, voornamelijk om financieel-economische redenen, maar ook als instrument voor het bekende verdeel- en heerspel waarmee vrouwenbewegingen werden uitgesplitst tegen homofiliën, maar waar vooral de rol van het huwelijk en gezinsverant-

woordelijkheid steeds verder wordt uitgebouwd.

MVM voerde niet voor niets burgerlijke staat op, gekoppeld aan seks als grond voor verbod op discriminatie, omdat juist de aloude taakverdeling binnen het huwelijk vrouwen grote beperkingen oplegt, terwijl alleenstaanden (vrouwen) een gediscrimineerde uitsluiting op de norm „huwelijk“ vormt. Pagina 11 van het beleidsplan Emancipatie bevestigt dit: „In de huidige maatschappelijke organisatie blijkt op tal van punten de ongelijkheid tussen vrouwen en mannen als het ware besloten te liggen“.

Hiernaas levert het kabinet zelf het bewijs dat de term „gelijke behandeling“ wat betreft „gelijkheid“ onbruikbaar is het gelijk behandelen van maatschappelijk ongelijken vergroot de ongelijkheid en is dus discriminerend. Artikel 1 van de Grondwet stelt immers: „Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld“.

Tweevertieners

Een droef voorbeeld van voortschrijdende ongelijkheid vormt de wet tweevertieners door staatssecretaris Koning als seksneutraal besteld, maar waarvan de uitwerking ten nadele van vrouwen werkt. Zij vormen het overgrote deel van de deeltijds werkers met een klein of twee salarissen; reparatie van deze wet op onderdelen, zoals toegevoegd, maakt deze wet nog niet minder discriminerend. Partijen die voor deze wet hebben gestaan openen hierdoor de mogelijkheid „het gelijk behandelen“ steeds ruimer te interpreteren: de tweevertieners gaat namelijk uit van situaties en niet van personen; ongewild samenwonen van welk geslacht den ook zijn gelijk gevoeld aan gebouwen. Ieder die op hetzelfde adres woont wordt gezien tweevertieners te zijn, tenzij het tegendeel is bewezen.

Departementenwijs wordt dit gelijke behandelingsdenken verder uitgewerkt. Het ministerie van Sociale Zaken heeft al een conceptwet Wijziging van de Algemene Bijkomstige wetgeving, waarin ook homoseksuele samenwonen wordt economisch eenheid worden geprovoceerd. Justitie bekijkt in hoeverre samenwonen gedwongen kan worden worden zich te laten registreren. Op het ministerie van Binnenlandse Zaken hangt een wetsontwerp aanteekend beraad zich al jaren over de niet-huwelijkse relatievormen en rechtspositie van het overheidspersoneel. Financien heeft de buit van de tweevertienerswet reeds binnah.

Huwelijken

In deze kleine-etapjes strategie krijgt iedereen die met of zonder seksuele geaardheid samenwonen de huwelijkswaarde als rekennorming opgelegd. De CDA vluchtweg en de zeer brede wet die de VVD eert voor te staan, likt een rookgordijn waarachter een arbeid ander breed schuilt. Een beleid waarin anti seks discriminatie niet past, omdat zo'n wet de gedwongen paarvorming aan ontzaken als vrouwendiscriminatie.

De roep om economische zelfstandigheid als middel tot emancipatie, zoals omschreven in het Beleidsplan Emancipatie, staat haaks op het kabinetsover-

dat mensen zorg- en onderhoudsafhankelijk maakt. In 1973 werd MVM de politieke en gevoels een instrumentarium te krijgen waarmee vrouwen hun maatschappelijke achterstelling konden bestrijden. Nu blijkt dat die politieke wil hiervoor ontbreekt, omdat deze achterstelling op financieel-economische gronden juist geweest is. Homoseksuele krijgen als trouwpartner de zekerheid dat discriminatie wegens seksuele geaardheid wordt opgeheven in het Wetboek van Strafrecht.

Discriminatie op grond van seks kan niet, volgens de minister van Justitie, omdat de vrijheid van meningsuiting hiernaas in het gedrang komt. Ditzelfde argument hanteerde de minister bij het vrijlaten van pornografie!

BINKY BERGER

Regeringsvoorstel blijft uit PvdA: met VVD initiatief tegen discriminatie

N/C 2

Door een ander redacteurs

DEN HAAG, 2 okt. — De fracties van PvdA en D'66 in de Tweede Kamer zullen in samenwerking met de VVD een initiatief-wet tegen discriminatie wegens seks en homoseksualiteit indienen.

Dit bleek gisteren in een Kamerdebat naar aanleiding van het vorige week bekend gemaakte standpunt dat het kabinet geen wet op de behandeling zal indienen. In het regeringsakkoord van de coalitie was de indiening van zo'n wet in het vooruitzicht gesteld. Een voorontwerp van een Wet gelijke behandeling is reeds zes jaar geleden door het kabinet-Van Agt/Wiegel gepubliceerd. Minister Lubbers zei vorige week dat het kabinet deze zaak nu als een vrije kwestie beschouwt.

Van regeringszijde wordt volstaan met voorstellen tot afwijzing van anti-discriminatie wetten en het welbekend van strafrecht met onder andere een verbod op discriminatie van homoseksuelen en ongewenste locering van racistische publicaties. Voorts is een studie aangekondigd door de ministers van binnenlandse zaken en justitie naar een brede anti-discriminatie wet inzake seksuele geaardheid, seks, ras en politieke en religieuze overtuiging.

De coalitiepartijen CDA en VVD hebben verscheidene gezamenlijk op de ideeën van de regering. Het CDA, dat niets wil weten van de voorontwerpen van de oude voorontwerp, wil eerst een

„doorgaand advies“ van de Raad van State over de fundamentele rechtsvragen van een anti-discriminatie wet. „Wij begrijpen niet waarom het kabinet denkt dat een brede regeling wel kan“, verklaarde woordvoerder Kraayeveld gisteren. Kraayeveld noemde het voorstel onjuist dat het kabinet de zaak tot een vrije kwestie heeft uitgeleverd.

De VVD ziet in het regeringsstandpunt geen aanleiding om het in juli aangekondigde fractie-initiatief voor een brede anti-discriminatie wet te laten vallen. Wordvoert Rempt kondigde aan dat haar fractie nog voor de jaarwinsting een initiatief-wetvoorstel zal indienen.

De PvdA, die uit vrees voor vertraging geen „brede wet“ wil overbrengen, heeft de voorontwerpen van de VVD-actie, denkt het welgevoerde Van Nieuwenhoven te kunnen worden met de VVD over bepaalde tegen seksuele en homodiscriminatie. Van Nieuwenhoven kwam daarmee terug op haar afwijzing vorige week van het VVD-plan. „De intentie van de PvdA is nog steeds kleine wetgeving, terwijl de VVD een brede onderwerp seksdiscriminatie in een wet wil“, constateerde Van Nieuwenhoven.

Het begon met het idee discriminatie op grond van sekse, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, ouderschap en leeftijd bij wet te verbieden. De Emancipatie Commissie kwam met het advies seksdiscriminatie strafbaar te stellen. CDA-staatssecretaris Kraayeveld-Wouters maakte een voorontwerp Wet Gelijke Behandeling, hetgeen niet hetzelfde is. Voorlopig echter komt er wegens verzet in het CDA niets van terecht, ook al leken de afspraken in het regeerakkoord van CDA en VVD waterdicht. Het kabinet heeft de Kamer geschreven dat het er niet in slaagt zo'n wet te maken. Over die brief debatteerde de Kamer vannmiddag. De VVD maakt nu zelf een initiatiefwet. Wat de PvdA doet, zal misschien vandaag blijken. Over het overnemen van de politiek vandaag Pietermel rol van de ABOP, Willemien Ruygrok van het COC en Hans Wansink van de Vereniging voor Openbaar Onderwijs. Plus een bijdrage van Binky Berger van ManVrouwMaatschappij.

Gelijke behandeling in wet regelen zaak van nu of nooit

"Liever geen wet dat een slechte wet", zei premier Lubbers ruim drie maanden geleden al. Donderdag 26 september werd definitief dat het kabinet zijn belofte uit het regeerakkoord met een wetsontwerp Gelijke Behandeling te komen niet zal inlossen. In plaats daarvan zal het openstaande belangen (dit niet het feitelijke discrimineren) van homoseksuelen strafbaar worden gesteld. Vier jaar en drie kabinetten na het nu al legendarische voorontwerp van staatssecretaris Kraayeveld-Wouters bleken de juridische complicaties (Lubbers), respectievelijk de "wettenschijnproblemen" (Nijpels) te groot. Inderdaad, het kan bijna niet anders of het zijn technische obstakels die de politiek belemmeren het grondrecht op gelijke behandeling in een wet gestalte te geven. Want maatschappelijke ontrenten kan de Wet Gelijke Behandeling allang niet meer worden genoemd. Naam liberaal en progressief Nederland zijn immers ook gezelschappen op levensbeschouwelijke grondslag als het Christelijk Nationaal Vakverbond, die voor de wet hebben gepleit.

Vernaming

Het CDA sprak plechtig uit dat de homoseksuele geaardheid en overeenkomstige leefwijze van betrokkenen geen enkele rol mag spelen bij het aanpakken of ontzaken van personen. Deze vernaming gold ook het zo gekoesterde confessioneel bijzonder onderwijs, al vond een krappe meerderheid van de christendemocraten dat het niet de taak van de overheid is om wetelijk af te dwingen dat "overeenkomstig" levende homoseksuelen niet mogen worden gediscrimineerd. Maar juist in het bijzonder onderwijs woen men maar al te goed dat de vrijheid van onderwijs niet absoluut is. Knaarvriendend baden immers bestuurders van katholieke en protestant-christelijke scholen moeten toezien hoe het hen nauwelijks werd gemaakt onderzocht te maken tussen mannen en vrouwen, en gehuwden en ongehuwden.

De te schranderheid is het dat door het kabinetbesluit een zeer kritische situatie is ontstaan. Zoals zo vaak heeft het CDA van zijn ambivalenten een politieke dwang gemaakt door het vooruitcullen van de keus tussen vrijheid van onderwijs en het recht op gelijke behandeling worden alle strengingen tot na de verkiezingen van mei 1986 kunnen worden gehouden. En, zoals een zo vaak, houdt ook nu het CDA voor de partij van de Arbeid als VVD in zijn groep.

De VVD

Te euforisch ure, dat wil zeggen nadat de VVD was geworden dat het kabinet niet meer met een wetsontwerp zou komen, kondigde de VVD aan te gaan werken aan een eigen initiatief-wetsontwerp Gelijke Behandeling. Voorzitter van de fractievoorzitter Nijpels heeft verklaard dat hij uit beleidsredenen heeft wegegaan tegen het CDA weigert om de progressieve partijen bij het wetsontwerp te betrekken.

Daarmee laadt hij de verdenking op zich dat het initiatief vooral is bedoeld

als verkiezingsinstrument en dat bij een eventuele restauratie van het huidige kabinet de onderhandelingen met het CDA weer van voren af aan kunnen beginnen.

Mr. W. J. Geertsema, ongevraagd adviseur in tal van gewichtige staatszaken, heeft op het gevaar van Nijpels' optelling gewezen. De liberale eldar stuzeman meent terecht dat het de voorkeur verdient „zo vroeg mogelijk een Kamermeerderheid te vormen die het oeps in over optert en uitwerking van de wet". Dat betekent dat de VVD op basis van gelijkwaardigheid met de progressieve partijen over een gezamenlijke optelling moet onderhandelen. Tegelijkertijd zal de VVD er geen minverstand over moeten laten bestaan dat over een Wet Gelijke Behandeling tijdens de regeringsperiode niet met het CDA zal worden gemanoeuvreerd.

De PvdA

De VVD doet teminste niet wat. De Partij van de Arbeid heeft al drie jaren behagelijk oederloos gepakt toespelingen naar de trouwverklaring van de regeringspartijen. Pas door het besluit van het kabinet om niet met een wetsontwerp Gelijke Behandeling te kunnen schokken de socialisten wakker. Het klinkt dan ook enigzins vaal, wanneer de PvdA de VVD verwijt dat het initiatief-wetsontwerp het tot stand komen van een Wet Gelijke Behandeling kan vertragen. Ook de Partij van de Arbeid zal voor de verkiezingen duidelijk moeten maken dat met het CDA niet te onderhandelen valt over een Wet Gelijke Behandeling. Bovendien moet de PvdA niet wachten tot de VVD naar haar toekomt, maar zelf initiatieven nemen.

Verenigde Staten

Er wordt steeds door iedereen gezegd dat het zo moeilijk is om een effectieve anti-discriminatiewetgeving tot stand te brengen. Ook in het verleden werd dit argument gebruikt om wetten om gelijke behandeling van mannen en vrouwen eindeloos te vertragen. Door slerchlijheid van Nederland heeft echter het voordeel dat niet optuive het wel behoeft te worden uitgesproken. In de Verenigde Staten bij voorbeeld waken dien-staand functionarissen tegen alle lijn vormen van discriminatie en worden jaarlijks tientallen miljoenen dollars aan schadevergoedingen uitgekeerd.

Amerika loort ook dat de discussie over een „brede" dan wel een „smalle" wet een spiegelbeeld is. Door een simpele motie werd in 1964 door het Amerikaanse Congres het verbod op seksdiscriminatie aan dat van rassensdiscriminatie toegevoegd bij het vaststellen van hoofdstuk 7 van de Civil Rights Act.

Eerste prioriteit is dat de politieke impasse wordt doorbroken en liberalen en progressieven voor de verkiezingen de indruk weggewen dat de Wet Gelijke Behandeling terwille van politiek eigenbelang wordt misbruikt.

PETERMEL ROL
WILLEMIEU RUYGROK
HANS WANSINK

„KANS OP INITIATIEFWET VVD EN PvdA GESTEGEN" CDA kritiseert Lubbers over Wet Gelijke Behandeling

Van onze verslaggever

DEN HAAG — De Tweede-Kamerfractie van het CDA vindt dat CDA-premier Lubbers „fouten" heeft gemaakt door de anti-discriminatiewetgeving te bestempelen tot een „vrije kwestie". Het CDA vreest — terecht — dat de VVD nu samen met de PvdA gaat werken aan een initiatief-wetsontwerp Gelijke Behandeling. Doordat de PvdA, sindsdag in de Tweede Kamer, heeft verklaard toch te willen samenwerken met de VVD zijn de kansen daartoe aanzienlijk gestegen.

In een kort debat over de mislukte pogingen van het kabinet om — zoals in het regeerakkoord aangekondigd — met een wetsontwerp Gelijke Behandeling te komen beschuldigde CDA-woordvoerder Kraayenbrink de VVD ervan van de zaak als een „vrije kwestie" te beschouwen. Hij verwierp de liberalen onvoldoende gevoel te hebben voor juiste coalitieverbindingen, die ervaar in een „soort contract". Onder „vrije kwestie" wordt verstaan dat de coalitiepartners op dat punt niet gebonden zijn aan elkaar.

PvdA en VVD-woordvoerders haasten zich de CDA'er in herinnering te brengen dat niet de VVD, maar Lubbers de politiek leider van het CDA de zaak heeft uitgesproken tot een „vrije kwestie". Lubbers deed dat vorige week donderdag tijdens een persconferentie, waar hij breedvoerig toelichtte welke

problemen aan een anti-discriminatiewetgeving kleven. Kraayenbrink: „Dat is geen argument. Ook een premier kan fouten maken." En „Wie vinden dat de premier een onjuiste uitspraak heeft gedaan?"

Het CDA heeft vooralsnog geen bevestiging van een brede anti-discriminatiewetgeving. Kraayenbrink liet toe dat de confessionele partijen in 1978 een dringende voor de moes Haas-Berger hadden gestemd, waarin wordt gevraagd om een wet tegen discriminatie op grond van sekse, seksuele geaardheid en huwelijks staat. Het CDA is sindsdien ernstig gaan twijfelen over de vraag of zo'n wet op basis van artikel een van de Grondwet niet in strijd zou zijn met andere grondwetartikelen zoals de vrijheid van godsdienst, onderwijs en vrije meningsuiting. „Is het nu niet verstandig daarvoor nu eerst advies te vragen aan de Raad van State", oporde Kraayenbrink.

De PvdA bracht de eventuele totstandkoming van een wetsontwerp Gelijke Behandeling een kleine spij die terbij door te verklaren met de VVD te willen samenwerken aan een „brede wetsontwerp". Vorige week stelde het PvdA-Tweede Kamerlid Van Nieuwenhoven nog daar niets voor te voelen, omdat het „verboden" van een wetsontwerp zou leiden tot langdurige vertragingen. In de Kamer zo nu „Mijn fractie meent tusschen te moeten samenwerken met de VVD".

Daarop uitgegaan door hoogst verbaasde mevrouw Groenman (D'66) en Beckers (PvdA) heeft zij eran toe: „In de politiek moet je nu eenmaal van dag tot dag reageren op ontwikkelingen die tot je komen. Het voorniel dat ik nu doe is totaal anders dan wat ik vorige week heb gezegd." Van Nieuwenhoven stelde wel als voorwaarde aan samenwerking met de VVD dat er met de grootst mogelijke voorzichtigheid wordt gewerkt aan een initiatief. Haar optert is te komen tot een wet tegen de seksdiscriminatie.

D'66-Kamerlid Groenman toonde zich een gepeukerd door de opzad van de PvdA. Zij stoorde er zich vooral aan dat het PvdA-Kamerlid D'66 niet betrek bij het aanbod tot samenwerking met de VVD. „Wat is daarvan de reden. Ik heb toch ook al een aanbod gedaan?"

De regering komt vandaag aan het woord.

VH 2

Mogelijk toch voorstel kabinet voor brede wet gelijke behandeling

Door een onze redacteurs

DEN HAAG, 3 okt. — De regering vindt mogelijk toch een wettelijk gelijke behandeling in vóór de voorkeuze van volgend jaar. Ook is mogelijk dat de regering een VVD-initiatief voor een brede anti-discriminatie-wet zal volgen.

Premier Lubbers vindt de tot standkoming van een brede anti-discriminatie-wet een zaak waarvoor een behandeling van politieke krachten nodig is. Zijn wet is een monopolie van een regering. Dit zei de premier tijdens in het Kamerdebat naar aanleiding van het vorige week verschenen kabinet-staatspunt, waarin onder meer een brede wet tegen allerlei vormen van discriminatie wordt aangekondigd. Lubbers noemde de Wet gelijke behandeling vorige week een 'vrije kwestie', een uitdrukking die steeds gezegd is van CDA-woordvoerder Kortenbach, omdat het kabinet intussen blijft zoeken naar mogelijkheden voor een wettelijke Lubbers verklaarde tijdens dat hij met zijn kwalificatie van politiek doet op het oog had, 'ik heb willen uitdrukken dat dit een zaak is voor behandeling van politieke krachten'.

Het CDA kreeg van Lubbers nu op het rekest voor het pleidooi, de Raad van State om een diepgaand advies te vragen over de grondrechtvragen van een anti-discriminatie-wet. Lubbers zei dat de Raad van State aan deze vragen toe kan komen in het kader van zijn advies over een eventuele wettelijke.

Blijkens het vorige week verschenen staatspunt zal het kabinet intenden van een wettelijke tegen sekse- en homodiscriminatie zoals in het regeringsakkoord was afgesproken, achterwege. De regeringsadvies die het met zijn wet over de inhoud van zijn wet.

VRC 3

Damen is afgesproken dat de VVD-ministers Rijkert (bonten-lubbers zaken) en Kortbaas (justitie) de mogelijkheden van een brede anti-discriminatie-wet onderzoeken. Behalve sekse- en homodiscriminatie zou ook discriminatie naar ras en politieke en religieuze overtuiging in het maatschappelijk verkeer worden verboden. Minister Rijkert zei niet uit te sluiten dat dit onderzoek zal opleveren dat voor de versie discriminatiegronden zoals ras en sekse, aparte voorstellen zullen worden gemaakt. Het kabinet heeft Kortbaas Altes benoemd tot coördinerend minister voor het homobeleid, een benoeming die tot de verkiezingen geldt en moet resulteren in een beleidsplan.

De VVD-fractie in de Tweede Kamer is van plan nog op de jaarwoning een initiatief voor een dergelijke brede wet in te dienen. De fractie krijgt daarbij steun van derdelfe deputaten-ambassadeurs, die de mogelijkheden van een brede regeringswet voor de VVD-fractie heeft overgenomen bij monde van woordvoerder Van der Veld. De VVD wil ook optrekken op het punt van sekse- en homodiscriminatie. Behalve D66, dat een stem in het parlement wil krijgen bij de VVD-PvdA samenwerking, zijn de kleine oppositiepartijen voorstander van een intensief onderzoek uitkomst sekse- en homodiscriminatie.

Sekskistiek V&V

Minister Kortbaas Altes is van mening dat het toch niet zo raadzam is om een discriminatieverbod op grond van sekse op te zetten in het Wetboek van Strafrecht. Als reden noemt hij dat het primaat van de vrijheid van meningsuiting ten volle moet gelden als het om literatuur of andere geschreven uitingen gaat.

Evenals vorig jaar tijdens de discussie over een mogelijke opheffing van het algehele spreidingsverbod van pornografie blijft Kortbaas Altes ook nu met twee maten te meten. Toen vond hij dat het recht op drukpersvrijheid het primaat moest dragen. Echter ten aanzien van kinderporno werd dit primaat niet getoond. Nu dreigt hetzelfde te gebeuren. Discriminatie op grond van ras, levensovertuiging of godsdienst is namelijk wel strafbaar. Het primaat van de vrijheid van meningsuiting wordt hierdoor dus niet getoond.

Ik kan dan ook alleen concluderen dat Kortbaas Altes een uiterst opportunistisch beleid voert, waarbij hij bovendien misbruik maakt van een aantal grondrechten ten 'recht's verdrijving van zijn beleid. Een dergelijke handelwijze getuigt mijns inziens van een gebrek aan respect voor onze grondrechten en voor vijftig procent van de Nederlandse bevolking.

AMSTERDAM

Ada Truk

V&V Van onze politieke redactie

DEN HAAG — Lubbers, die VVD-keizers meer vertrouwen inboezemt dan Nijpels, kreeg deze week in de Tweede Kamer op zijn zijde van nummer 51 op de voorlopige CDA-kandidatenlijst, de heer J. G. H. Kragenbrink uit Bleiswijk. De premier had eerder de problematiek van de Wet Gelijke Behandeling tot een 'vrije kwestie' in de coalitie verklaard, waarmee hij de VVD meer politieke ruimte gaf om met de linkse oppositie te paken.

Kragenbrink vond dat een politieke partij bij herhaling deed hij uitmuntende kribbig tegen de gevestigde partijleider. Deze moest zelfs — naar een beoogde verandering — toegeven dat hij niet namens de CDA-fractie had kunnen spreken.

Toen de Lubbers-minister — die na een klomf op de lange duur wel — ook daarna bleef prommen, kreeg een voor zijn doelen geprekeerde Lubbers de mening om het voortleiden uit te trekken. Een kleinschalig hang zo lang op Bontenbols kapotkalk als deze mantel, waarvan de unit sinds Kuyper niet veranderd is. Zelfs Van Aldernde heeft bem vóór jaar december maar enkele ogenblikken gedragen en te krap bevoegd.

Het was maar een klein incident, pal na hoogopgevoerde schrijftelende ruzies in het kabinet over de kruisafstemingsafspraken met de VS. Maar het weerga een interessant licht op de politieke situatie in het langdurig bevestigde verbond tussen CDA en VVD. En tevens op mentaliteitsverschillen tussen Lubbers en de bulk van de CDA-fractie.

Belangrijke verschillen tussen de VVD en een verrecht CDA betreffen immateriële zaken als omroep. Wet Gelijke Behandeling en euthanasie. Op het punt van de omroep zijn CDA en PvdA het glijbaal eens, die moet het niet meer drukken, maar bij de andere twee zaken vormen VVD en links een moederdeed. Dat wordt — zoals erover bij abortus anders gezegd — zaken gebruikelijk was — de VVD voorghoeden dat pasceren met de opvatting een inbreuk is op het juist anderszins door Kragenbrink had er heel wat bolle teksten voor).

Kleine meerderheid

Zo kan de nauwge regeringspartner CDA ook als parlementaire minderheid optreden. Het is in dat geval is het een kleine meerderheid van het CDA als partij, die de Nederlandse politiek als geheel tracht op te leggen dat conclusionele organisaties verkleint moeten houden de nationale gaardheid en burgerlijke staat te discrimineren.

De School met den Bijbel moet volgens een 'CDA-meerderheid' een homo of homokker kunnen weren of ontslaan, op groonden die buiten het directe verband liggen. De grondwettelijke vrijheid van organisatie en vereniging is in acht dan de even grondwettelijke en voor mensen veel wezenlijker vrijheid van levenswijze. Deze strijd voor de vrijheid tot discrimineren lijkt vooral een uiting van kleinschalige angst voor 'vreemde invloeden' in organisaties die kennelijk niet al te streng in hun ideële schouwen staan.

Het kabinet kwam er niet uit — vooral door het verzet van Deetman en Brinkman tegen de volle anti-discriminatievergeving — en daardoor vervielen de passages in het regeringsakkoord op dit punt daarmee ook de automatische afsteming van de VVD met PvdA en D66 wel een volle (initiatief)wet te maken (die wonderlijkwijze nog niet in concept is aangelegd). Maar het houdt de vrijheid om tegen de coalitiepartner met politieke dreigingen te werken, wat pas niet meer het geval is, als de zaak officieel tot 'vrije kwestie' is verklaard.

Lubbers heeft dat — alleen namens het kabinet — wel gedaan. Dus zou de CDA-fractie in het volgende geval een wettoreest van VVD, PvdA en D66 alleen kunnen afdwingen. Het is de omvang van de coalitie in het parlement. En dat kort voor verkiezingen met de gevestigde premier als lijsttrekker. Vermoedelijk hoort CDA de zaak gerekend kan worden tot een nieuw regeringsakkoord (met nieuwe binding voor welke partner ook).

VVD en PvdA zijn indertijd (nooddij) laar, maar zelfs al zou het maken en behandelen van een wettoreest voor mei 1986 mogelijk zijn, dan is nog de vraag op de VVD welk partij de bidden. Elders in deze kraak waarheids minister Kortbaas voor het gebruiken van de coalitiepartner. De VVD-linkshand ten opzichte van het CDA is ook onder Nijpels vooral verbaal. (VVD-ers voelen haften aan dat echte winnaars meer vertrouwen verdienen).

Echt liberal

Daarnaast is een boeiende vraag of de VVD wel echt zo liberaal is op de hand bij uitstek liberale punten. In de kiescampagne moet niet CDA de tweezijdig werken. De bode de mensen die in 1982 Nijpels prefereren kunnen wel een tussengedrag worden naar het CDA. Veel coes-

vatieren moeten van homo's, hoekers en vriezen zoden in het algeen versnel te loven, en de abstruutst vooral in de laatste kamer dramatisch tot uiting kwam.

Ook het CDA is in deze kwesties minder monolithisch dan het zich voordeed met name de gematigden in de partij. Het is niet uitgesloten dat Lubbers kan nog heel wat interne problemen opwerpen. Voor de premier was er geen enkele politieke noot om het geschiedte over de anti-discriminatie-wet tot 'vrije kwestie' te verklaren. De woede van de CDA-fractie over dit cadavre de opzichte van de vijand laat niet wel spreken. Het was ook niet de beste woede over de 'pagana' Lubbers.

Al in augustus heeft er Kamerlid Sytze Faber zijn interview op dit versnel geschied. 'Lubbers is een man die volgens mij geen enkele affectie heeft met die wat fundamenteelste ethiek en met rechts in het CDA. Lubbers doet daar niet aan mee. Waar hij kijkt, is de partij houdt niet echt van Lubbers, daar ben ik van overtuigd. Mensen als Bokman, De Vries, Brinkman, Van der Breek, die hebben diezelfde hunkering als de gewone christen-mensen, als die bulk van het electoraat, mensen die het bewaard hebben, die zien dat hun kinderen gaan samenleven, de oude tradities indertijd en die daarom verlangen naar een hersel van de oude verhoudingen. Lubbers denkt niet zo. Lubbers denkt onafhankelijk, staat veel meer met de beide partijen in een schachting.'

Een verbeledende analyse van de politieke en getalenteerde overschrijving van het restauratieverdragen. De strijd in de katholieke kerk — die beide partijen in een schachting — is een slecht — doet vermoeden dat de 'vrije kwestie' slechts een beperkt deel van de 'gewone christen-mensen' aansprekt. Laat staan 'de bulk van het electoraat'. Het is niet de beste woede over de deel, maar om electorale redenen moet het CDA voorzichtig zijn.

Cadeautje

Wat Lubbers meer speurruimte geeft ten opzichte van de bannen Bok, Brink- en Deetman. Maar bij moet het niet te gek maken met een cadeautje voor de 'vrije kwestie'. Het is een geschiedenis in de vorm van spierklein die een gereetorende kadeblauw doen verlopen. Wanneer de CDA-fractie de kadeblauw van de partij moet zoden wordt de Firma Kragenbroekman echt boos.

Het traditioneel-denkende CDA gebeurt in het kader van de 'vrije kwestie' met een defensief, wat gezien de minderheidspositie en het hantieren van coalitieverband voor de hand ligt. Soms krijgt men het vermoeden dat een akker van een bolle, al is het niet de beste woede over maken van regelingen voor tweeverdieners en voorouders, hoewel ook heel honorabele moeders van eerlijke inkomensverhoudingen meewogen.

De zaak wordt moeilijker voor het CDA, wanneer uit politieke nood naar de Spaghettis Van der Veld, die de CDA-fractie in de partij vormgeving toekenning van echte invloed (en wel voor het eerst) aan de reactionair-folkloristische spieropspanning zou betekenen. De prijs voor het mogelijk maken van rechts regeren, zonder dat CDA en VVD een meerderheid hebben, lijkt onafgezien op het vlak van vesting en zeden.

De klomf te meer dat CDA en VVD het dat voorval moeten hebben van de zwarte club die het SGP. Die is getalenteerd wat gretter, terwijl de anderen minder betrouwbaar zijn voor een kabinet. Sinds de volkeentoesen van de kabinetsovername komt er onafhankelijkheid van de 'vrije kwestie'. Terwijl Leering een evangelisch bevestigings stempeltje lijkt, een Vernieuwingsbeweging in Edelek.

Een beetje werkzame Spaghettis Vans (alijd nog ridiculog) vraagt 73 jaers van CDA en VVD samen: meer dan in de recente noot, doch weldaende om na de kabinetsovername de heer Kragenbrink weer in de Kamer te mogen begroeten. Het is de vraag of Lubbers er woi zal heb maar als de CDA-fractie de CDA en de glans van diens liderschap gaat, zal zijn wendbaarheid niet klein wezen.

Ook voor de VVD zal de machr wel een kerkerder, want zijn 'vrije kwestie' is een kwestie van veel VVD-Kamerleden (en niet name de jongere) wel aan het hart, maar ze zijn electoraal risikant en zullen als het erop aankomt wel lieken moet de soek-eentoesen van de CDA-fractie de Nederlandse politiek doet als pabel er vast principeel en half-schouloog, maar dat is meer het zandpad van de koedijk.

De strijd om de anti-discriminatievergeving duurt al sinds 1978 (mote-Haz-Neppes) en eindt e nog niet in actie. Voor de Nederlandse politiek moet het CDA als belangrijke factor geen ongewone term. Maar als zijn bewaard hoe klein ongeveer de groep die het tegenschildt en hoe vasthoudend het optreden tegen deze vormen van samenleving moet niet worden ereden om melancholisch of erg kwaad te worden.

JAN JOOST LINDNER

PvdA wil met VVD anti-discriminatiewet maken

Het kabinet is er door toedoen van het CDA niet in geslaagd een wet tegen discriminatie te maken. Het woord is nu aan de Tweede Kamer, schrift vanavond PvdA-Kamerlid Jeltje van Nieuwenhoven. De VVD-fractie werkt aan een initiatiefvoorstel en de PvdA heeft aangeboden daaraan mee te werken, zodat er wellicht een meerderheid kan worden geconstrueerd. De VVD mag met de oppositie zaken doen zonder de coalitie op het spel te zetten: premier Lubbers heeft de zaak tot «vrije kwestie» verheven, al is de CDA-fractie het daarmee niet eens. De PvdA heeft tot op heden nog geen reactie van de VVD ontvangen.

VAS

De PvdA wil een samenleving waarin de kwaliteit van het bestaan voor allen gelijk is. Dat houdt onder meer in dat discriminatie op grond van sekse en seksuele geaardheid, maar ook op grond van ras, godsdienst, levenswijze, leeftijd, nationaliteit en beroep uit het boze is. Dat is de achtergrond van de houding die de PvdA-fractie inwonet in de kwestie van de Wet Gelijkheid Behandeling.

Het kabinet heeft wijzigingen aangekondigd in de artikelen 137, 17 en met e van het Wetboek van Strafrecht. Daar wordt verboden: «Het zich in het openbaar mondeling of bij geschrift of afbeelding openlijk belijdend tot te laten over een groep mensen wegens hun ras, godsdienst of levenswijze, hun (.)»

Daarin zou volgens het kabinet seksuele geaardheid kunnen worden opgenomen. Het opheffen van seksuele vrijheid van meningsuiting» (1) die dan in gewaar zou kunnen komen. Denk aan de discussie over porno-films.

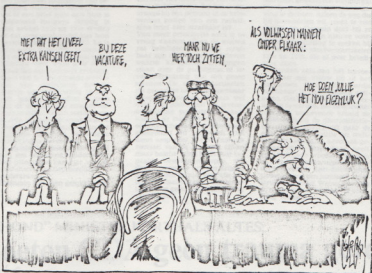
De minister van Justitie heeft deze week in de Kamer toegezegd dat het kabinet aan het Openbaar Ministerie en aan de Enquêteraad ook advies zal vragen over wijziging van artikel 429ter en 429quater (om individuele discriminatie tegen te gaan) en artikel 461A (om discriminatie wegens ras door ambtenaren te verbieden). De gemeenschappelijke alvoren kunnen (en wat mij betreft moeten) ook ingaan op de vraag of naast seksuele geaardheid ook seks in de bedoelde artikelen moet worden opgenomen.

De bepalingen in het Wetboek van Strafrecht werken anderszins, terwijl een wet tegen seksdiscriminatie een directe werking heeft.

In navolging van de VVD-fractie wil het kabinet nu gaan onderzoeken hoe een mogelijke «Jende wet» eruit zou zien en wat voor alle vormen van discriminatie worden bestreden. De bestrijding van alle vormen van discriminatie moet voortvarend ter hand worden genomen, maar dat mag niet ten koste gaan van de bestrijding van seksdiscriminatie. Er is een grote verscheidenheid van kenmerken op grond waarvan discriminatie kan plaatsvinden, wetgeving waarin op verschillende vormen van discriminatie verschillend wordt gereageerd. Harmonisatie is dat ook op haar plaats.

Aparté wil

De PvdA-fractie vindt dit allemaal juist, maar constateert dat daarnaast een wet tegen seksdiscriminatie noodzakelijk is. Zo'n wet stelt de burgers in staat een racistisch beroep op de wet te doen tegen het aanzien van de overheid als jegens elkaar. Het Wetboek van Strafrecht handelt anderszins over openbare uitlatingen en het aanzien tot het. Dat zijn excessen waarop bij aanklacht de officier van justitie moet uitpakken of de klacht terecht is.

Illustratie Jans Golligors

De minister van Binnenlandse Zaken heeft deze week in de Tweede Kamer verklaard: «Ik stels niet uit dat een ander (de in het eerste artikel van de grondwet genoemde vormen van discriminatie) in aparte wetgeving geregeld moet worden.» Immers, zou een «Jende wet» de ongelijke aard van de verschillende vormen van discriminatie niet azen uitwerken, dan verschuift de werkgroep de problemen naar de rechter en blijft hij in gebreke een werkelijk adequate wet te stand te brengen. Wij zien ons steeds niet in waarom de wetgeving voortgang zou geven aan uitwerking van een wet tegen seksdiscriminatie.

Samen met de VVD

De PvdA-fractie constateert dat het kabinet heeft gefaald in een van de doelstellingen die in het regeringsakkoord zijn geformuleerd. CDA en VVD dragen daarvoor samen de verantwoordelijkheid. Het falen van het kabinet mag niet het falen van de Kamer worden en daarom is de nu aan zet. Iedere fractie die nu het eigen gelijk wil binnenhalen, geeft te feite de minister-president gelijk en eigenlijk het CDA dat zegt geen behoeft te hebben aan een aparte wet tegen seksdiscriminatie.

Daarom heeft de PvdA-fractie aangeboden om met de VVD-fractie te gaan praten. Zij zal zich in een eventueel overleg met de liberalen op het standpunt stellen dat er zo spoedig mogelijk een wet tegen seksdiscriminatie moet worden gemaakt. Mochten wij met de VVD overeenstemming kunnen bereiken over de hele terrein van discriminatiebestrijding, dan is dat winst voor de hele samenleving. Dat was onze fractie mededelen, ik wat ons betreft niet uitgesloten.

Omdat het falen van het kabinet niet het falen van de Kamer mag worden, is het noodzakelijk dat twee grote fracties zich verbinden aan een initiatiefvoorstel», zodat daarvoor een meerderheid te vinden en dat inhoudelijk tegemoet komt aan de motie Haas-Berger. In die zin heeft ook de partijraad van de PvdA zich uitgesproken. De PvdA-fractie zal doen wat ze kan om voor de verkiezingen van 21 mei volgend jaar een Initiatief-wetvoorstel aanhang te maken. Van de VVD-fractie hebben wij tot op heden nog niets vernomen.

JELTJE VAN NIEUWENHOVEN

Discriminerende brieven strafbaar

Par 10

TWOELIJK met het regeringsbesluit de Wet Gelijkheid Behandeling voorlopig niet in te discussie, heeft minister van Justitie Korthals Altes voorstellen bekend gemaakt om de anti-discriminatiewetgeving dan te scherpen. Hij wil bij voorbeeld het in het openbaar belijden van een groep mensen wegens hun seksuele geaardheid strafbaar stellen. Ook heeft hij het voornemen discriminatie die voortvloeit uit ambtenaren, aan te banden te leggen. Het zijn interessante ideeën, die zeker zullen bijdragen tot een scherpere normstelling door de overheid over wat maatschappelijk aanvaardbaar is.

Een onderdeel van de plannen verdient de bijzondere aandacht. De minister probeert ook, op een nogal onbehoefte wijze, een dam op te werpen tegen het ongevaagd toesturen van brieven die een racistische inhoud hebben. In het verleden hebben zich alreeds enkele bizarre voorbeelden voorgedaan.

Vorig jaar stuurde een beruchte stemmingsmaker een brief aan de Partij van de Arbeid, waarin hij onder meer schreef: «dat het Nederlandse volk zo niet goetcheitika kan kwadschikende als Turken uit ons land knapt». Rond dezelfde tijd gebeurde het dat nabestaanden van joodse overledenen, waarvan advertenties in de kranten hobben jwstaan, antisemitische berichten toezonden krijgen. Boms zijn gaafden uitdrukkingen ingesloten van racistische organisaties. Ook buitenlandse ingezetenen krijgen al te so brieven in de bus, waarin ze worden opgepoet en wordt al een stad te verlaten.

In het verleden hebben enkele pogingen de afzenders van dit soort brieven wegens discriminatie te vervolgen, schoneprijns gebleven. Men werd ten laatste geprijsd de schending van artikel 137e Wetboek van Strafrecht: «Hij die zich in het openbaar mondeling of bij geschrift of afbeelding openlijk belijdend uitlaten over een groep mensen wegens hun ras, hun godsdienst of hun levenswijze, is strafbaar gesteld met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of een geboote van ten hoogste tienduizend gulden».

ALS VOLWASSEN MENSEN OVER PLAKAAT:

HOE ZIEN JULIE HET NOU EIGENLIJK?

PINIE

door RONNY NAFTANIEL
directeur van het Centrum
voor Informatie en
Documentatie Israël

Dit artikel bleek te kort te schieten, omdat alleen openbare uitlatingen verboden zijn, terwijl het toesturen van een enkele racistische brief in de privéleer plaatsvindt. In simpele woorden komt het erop neer, dat de eerdergenoemde afschrijver van de PvdA wel strafbaar geweest zou zijn als hij zijn racistische brief op meerdere adressen verspreid zou hebben. Bij een ruimere verspreiding is er niet langer sprake van privé leering, maar van belijden in het openbaar. Hieruit blijkt de rare juridische kronkel, dat precieze deontologie bedijding, afhankelijk van de mate en soort van verspreiding, de ene keer wel en de andere keer niet onder de strafwet valt. Al ruim een jaar geleden heeft het CIDI (Centrum voor Informatie en Documentatie Israël) er bij de Tweede Kamercommissie van Justitie op samengedrupt dat te veranderen.

Minister Korthals Altes is hierop nu ingegaan door een nieuw artikel 429ter lid 2 Wetboek van Strafrecht voor te stellen. De tekst hiervan moet luiden: «Met hechtemen ten ten hoogste eenentien dagen of geboote van de tweede categorie over de bestrijding van geweld aan iemand, anders dan op dienst verzoek, een een geschrift of afbeelding aanreiken belijdende uitlatingen worden geacht over een groep mensen wegens hun ras».

O F Het eerste gezicht lijkt hiermee het geconstateerde in de anti-discriminatiewetgeving grondig te zijn. Toch roepen zowel de bewoordingen als de aard van het artikel vragen op. In de eerste plaats maakt de minister op geen enkele wijze duidelijk waarom het ongevaagd toesturen van racistische brieven slechts als een overtreedding bestraft kan worden, terwijl

Korthals Altes trekt een vergelijking met de euthanasie-discussie. "Daar moet ook opgepast worden causiteit. Euthanasie alleen toelaatbaar in een stervensfase, dat is heel moeilijk vast te leggen, want hoe controleert het openbaar ministerie dat achteraf. Je kunt dat een familie gewoon niet aandoen."

Messen

Het idee om een brede wet te maken met daarin niet alleen bepalingen over discriminatie maar seks, gezondheid en huwelijks staat, maar ook ras en levensverzekering, is van premier Lubbers, vertelt de minister. Toen de MP dat in het kabinet had goedgekeurd, kwam na enige tijd "grappigheid" ook Nijpels in het politiek overleg met dat idee van de verbodende aanzetten.

Korthals Altes zegt ook dat hij in de buurt is geweest van een akkoord over de Wet Gelijke Behandeling. "Ik zal de formele niet prijgieren, maar een CDA-minister en ik waren het — vrijblijvend en a titre personnel — eens geworden. Ik heb toen van mijn eigen achterban gehoord gekregen dat ik toch iets te ver was gegaan."

Verklaren. "Ik kon ermee leven. Maar wat speelde was de vraag of je het onderste uit de kan wil halen met het risico dat je het lid op de neus krijgt, of dat je vroeger neemt met tachtig procent."

De voegzame voorzitter van de VVD wil daarmee aanzetten dat de zaak al-

thans in het kabinet "niet zo hoog is opgelopen". "Er zijn echt geen mensen over gestoken." Korthals Altes heeft daar een politieke verklaring voor, die tegelijkertijd een waarschuwing aan de VVD-fractie inhoudt.

Als je van menselijke, of het aanmerkelijk acht dat de VVD in lengte van jaren coalities vormt met het CDA, dan doe je je verstand aan dergelijke zeer ingrijpende zaken niet buiten het CDA om te regelen. Als de VVD-fractie mocht echt helemaal tegen het CDA-gevoelen in aan doordrukken, samen met de PvdA, dan zou ik daar moreel geen bezwaar tegen hebben, en is tenslotte een Kamermeerderheid. Maar ik wil er wel op dat je frustratie sprekt, die zich later wel eens kunnen wreken. Het zullen straks toch CDA's zijn, hetzij op Onderwijs, hetzij op Justitie, of Volksgezondheid die mede de wet moeten uitvoeren. Coalitiepartners moeten elkaar ontzien, vooral op wettelijke punten geen trauma's toebrengen. Men moet van elkaar weten waar de kritieke punten liggen. Van Agt en Wierig hadden al afgeven van hun eigen zaak waar schuiven als het echt zijn zou gaan doen. Je moet van je afspraak alleen gebruik maken als je het echt meent."

Lubbers en Nijpels hebben zo'n afspraak niet, dat is herhaaldelijk geboden. Met Van Aardenne heeft Korthals Altes wel een wettelijkheid van zulke afspraken besproken.

Strateeg Korthals Altes heeft toe dat

Lubbers het de VVD iets makkelijker heeft gemaakt door er het strengel van een "vrij gekoppeld" op te drukken. Hij sluit zelfs niet uit dat het CDA een initiatief van PvdA en VVD wel prettig zou vinden, omdat men zelf geen veel handen heeft te maken". Maar tocht de CDA-fractie is ontvond en dat is een signaal.

Het trauma-veld geldt natuurlijk ook omkeerend. Het CDA moet de VVD zeker in de verkiezingscampagne de ruimte geven om de moer opvattingen over de Wet Gelijke Behandeling, euthanasie uit te dragen. Korthals Altes twijfelt of zijn partij op die kwesties "een verkiezingspartij" kan winnen". Maar het CDA moet de VVD in een geval de ruimte laten en niet verketten.

Hij erkent wat in Den Haag al het Lare-effect is gaan heeten, de vervinckracht van de premier, vooral over het liberale electoraat. "Van Agt coördineerde meer: hij liet iedereen 'in eigen functie' sieden. Lubbers niet als President." En:

"Het punt wordt, of we er gezamenlijk in slagen het verlies van PvdA en D66 te beperken en niet of we elkaar keisers afvangen. Want daar schieten we niets mee op. Dus geen verkering, en onnodige polarisatie. Beide regeringspartijen moeten elkaar de ruimte laten om te leven en te laten leven."

OSC CARACAL
HOP VAN STIJF

AFHOUDEDE REACTIE OP IDEE VAN PPR PvdA wijst overleg af over wet sexe-discriminatie

Vk 11 Van onze verslaggever

DEN HAAG — PvdA-fractievoorzitter Den Uyl heeft donderdag afhoudend gereageerd op een voorstel van PPR-fractievoorzitter Beckers om samen met D66 een wetontwerp tegen seksdiscriminatie te maken. Dat blijkt uit een openbare briefwisseling tussen Beckers en Den Uyl.

Beckers wil dat op korte termijn PvdA, PPR en D66 samen met "de kinderen uit de vrouwen- en de homobeweging" om de tafel gaan zitten om een initiatiefwetontwerp tegen discriminatie naar seks, seksualiteit en huwelijks staat op te stellen. De PPR-fractievoorzitter vermoedt dat de VVD er niet in zal slagen op tijd met een initiatiefwetontwerp te komen, omdat de liberalen een breder terrein willen bestrijken.

"We kunnen nu niet achterover gaan leunen en wachten totdat de VVD met een voorstel komt. De kans dat er dan weer iets gebeurt is groot. We zouden de tijd efficiënt moeten gebruiken. Mocht de VVD in tijdsduur komen dan is er geen tijd verloren en kunnen we hetgeen aan beide kanten bij naast elkaar leggen, zodat er nog voor de komende verkiezingen een wetontwerp wordt ingediend", schrijft Beckers aan Den Uyl.

De PvdA, die ook een wet tegen seksdiscriminatie wil, heeft vorige week in het Kamerdebat met het kabinet over het uitblijven van een Wetontwerp Gelijke Behandeling verklaard eerst met de VVD te willen praten. Een liberaal initiatiefwetontwerp dat met onderlinge goedkeuring door de PvdA maar parant voor een Kamermeerderheid, is de reden. Bovendien is de PvdA ook bezig met het voorbereiden een wet Gelijke Behandeling, waarin regels tegen seksdiscriminatie een onderdeel zijn.

Voorwerk

"Wij zijn daarmee bezig", schrijft Den Uyl aan Beckers, "alra wij menen dat de problemen zijn opgelost zullen we daarvoor contact opnemen met andere gelijkgezinde fracties, voorop de PPR-fractie. Maar ik hoop dat dit voor de PPR-fractie geen beletsel om ook in eigen kring enig voorwerk te verrichten. Uiteraard stellen wij ons voor in een eventuele proeve onderzocht ook aan de VVD-fractie voor te leggen."

Anders gezegd: voorlopig voelt de PvdA er niets voor om met PPR en D66 te overleggen, dat menen de nu later aanbreken. Rix Beckers: "Ik vind dat een heel cryptisch antwoord, ik begrijp daarom dat de PvdA bij de VVD nog geen voet aan de grond heeft gekregen en dat ze nu zelf bezig zijn. Ik denk dat ik maar eens apart met Den Uyl moet gaan praten."

De wet van gelijke behandeling. "Men ziet mij in die zaak als iemand die een stuk voor de partij uitloopt, en ik geloof dat je dat wel mag beweren. Als staatssecretaris haalde ik samen met minister van Justitie De Smit in '81 het Voorontwerp met gelijke behandeling door de ministerraad van het kabinet-Van Agt-Wierig. Inderdaad, ik noemde het een prisma, waarin de essentiële zaken waren geregeld: in gelijke gevallen moeten mensen gelijk worden behandeld; homofobie of niet, getrouwd of niet en ga zo maar door. Simpel. Er stond geen ontspanningsclausule in, ook niet voor onderwijspersonaal met een religieuze grondslag die homofobieën buiten de deur willen houden of willen ontlasten."

U moet nu een voorstel op zijn uiterste dat a later fase qua terugkamen en legemotie kunnen aan achten die homoseksuele zondigheid.

Nou, ja, de Onderwijsraad was nog eens op de onmogelijkheid van een fundamenteel christelijke bijbehouding aanhangen. Het idee daarvoor een kleine ontspanningsmogelijkheid te creëren leek me niet zo gek."

— Gas terug dus.

"Het ging om een voortontwerp, en dan moet je openstaan voor adviezen. Maar eens, de CDA-partijraad is veel verder gegaan dan ik, die heeft een resolutie aangenomen waarin werd aangegeven op een zeer brede ontspanningsclausule: iedere levensbeschouwelijke instelling, dus niet alleen een school, moet onder de wet gelijke behandeling uit kunnen. Op het ogenblik zijn in het CDA de discussies over het partijprogramma gaande. Als dat aan het eind van dit jaar klaar is, moeten de kamerkandidaten meten of ze het, zodanig programma onderschrijven. Blijkt op dit punt een passage te staan in de trant van de partijraadresolutie, dan wil ik een gravamen (geweten: voorbehold, nijd indienen. In de bijbel wordt op diverse plaatsen heel cru over homofobieën gesproken. In de literatuur is men bepaalde teksten gaan lezen binnen de context van de tijd waarin ze zijn ontstaan. Ik heb dat proces als gereformeerde en ARP-vrouw van binnenuit

meegemaakt.

En mijn huidige interpretatie van de bijbelse gegevens is dat de homofobie geaardheid niet lijkt op ziekte of zonde. De homofobie is een gewoonte, een variant van de Schepper."

U mag dan overnemen en groeven in te dienen, het is altijd dat het christelijke schoolen een gewoonte is, wat geen homoseksualiteit te spreken. CDA-ministers hebben twee weken terug meer dan zo'n oplossing te eeren de ontspanning van een wet gelijke behandeling, maar die was geblokkeerd. U begrijpt dat, maar u verschilt niet principieel met de bevindelieden van mening: ook a zoep in discussie dat discriminatie is tegenwoordig, met de discriminatie voor meer onbekend met confessionele theorieën en filosofieën.

"Vergeet niet dat die schoolbesturen in zekere zin kunnen bogen op de grondwet. Er is vrijheid van onderwijs, men heeft het recht alleen mensen aan te nemen die passen bij het eigen gedachtegoed. Ik accepteer dat, op voorwaarde dat men voor een commissie komt uitleggen dat men zo strikt leeft vanuit een bepaalde dogmatische overtuiging dat echt een beroep op de ontspanningsclausule moet worden gedaan. Op voorwaarde bovendien dat men zich heeft bij het oordeel van die commissie. Ik verder, tja: wat is discriminatie? Wat versta je daaronder? Wat is dat nou eigenlijk? Ik zeg gewoon: we praten hier over de plicht, gelijk te behandelen en de mogelijkheid voor sommigen die plicht niet na te komen."

— U noemt het geen discriminieren maar 'een keertje niet-gelijk behandelen'.

— Juist. Dat klinkt wat positiever."

— Ik vind dat een menselijke-achtig uitspraakje.

— Eh... akkoord, ik heb er ook eigenlijk niet veel behoefte aan om het te verdedigen, hoor."

— U doet het wel.

— Ja."

BIJ VORMEN COALITIE MET CDA Wet Gelijke Behandeling geen haalszaak voor PvdA

Vk 23 Van onze verslaggever

UTRECHT — De PvdA is bij een eventuele coalitie bereid te buigen voor het CDA over de antidiscriminatiewetgeving. Volgens het PvdA-Kamerlid A. Kooten zal zijn partij bij de verkiezingen en de formatie er geen haalszaak van maken. "Mijn partij zal niet bereid zijn om over deze zaak nog zo'n voorbescheid te maken als ik bij kruisverkiezingen. Kooten zal dit tussentijdse een manifestatie in Utrecht over de Wet van de drie grote partijen in de Tweede Kamer zijn niet met plan het CDA-ontwerp over te nemen. Het ontwerp van het CDA is vrij eenvoudig. Alle discriminatie op grond van geslacht, ras, politieke gezindheid, geslacht, burgerlijke staat, woonplaats, verzorgingsverantwoordelijkheid, leefwijze, seksuele voorkeur

De manifestatie was mede georganiseerd door de ENV, het Humanistisch Verbond en de werkgroep Homoseksualiteit van de Universiteit Utrecht. De fracties van de drie grote partijen in de Tweede Kamer zijn niet met plan het CDA-ontwerp over te nemen. Het ontwerp van het CDA is vrij eenvoudig. Alle discriminatie op grond van geslacht, ras, politieke gezindheid, geslacht, burgerlijke staat, woonplaats, verzorgingsverantwoordelijkheid, leefwijze, seksuele voorkeur

of nationaliteit is niet toegestaan.

De VVD en de PvdA-Kamerlid, staatssecretaris A. Kooten, zullen het CDA-ontwerp te willen becommentarieren om elementen eruit te gebruiken voor hun eigen pogingen een wetontwerp op te stellen.

Het CDA is zelf niet bezig met een wetontwerp, maar CDA-Kamerlid J. Kraayeveld-Wouders heeft op de manifestatie dringend de noodzaak van de poging van een andere fractie meegedeeld met worden gehouden met het CDA. Het CDA-staatspunt is: duidelijk. Wet Gelijke Behandeling moet elke discriminatie van gebaseerd worden voortvallen of homoseksualiteit verboden naar schoolbesturen of andere instellingen bij het toegestaan met een beroep op vrijheid van onderwijs of godsdienstvrijheid homoseksuele werknemers te ontslaan of te werpen als salutaris.

Her COC heeft zelf een ontwerp gemaakt omdat de vereniging het beu is dat de Tweede Kamer al jarenlang verspreiden pogingen doet.

De georganiseerde tegenbeweging uit behoudende religieuze kringen heeft tot nu toe voorkomen dat het huidige kabinet een echt wetsonderwerp ook zou indienen. Kraayeveld-Wouters aan dat zaterdag sterk te betrouwen. Volgens haar is dat voor een belangrijk deel ook te wijten aan de afwachtende houding van de huidige VVD-staatssecretaris van Emancipatiezaken A. Kappeyne van de Coppello. Het COC-wetsontwerp leunt daarbij op het begrip seksuele voorkeur in de antidiscriminatiewet uit 1992. „Dat zou betekenen dat ook pedofiele daadvoeren moed worden verstaan. Een zo'n ruime opvatting vergroot alleen maar de complicaties.”

Deetman: VVD moet de uitgangspunten van CDA respecteren

Door onze politieke redactie

ETTEN-LEUR 22 okt. — CDA-minister Deetman (onderwijs) is van mening dat coalitiepartner VVD de principiële uitgangspunten van het CDA moet respecteren. Hij vindt dat de VVD afpraken in de coalitie op „hoogst gevoelige punten” op immaterieel terrein, zoals het medische, de vrijheid van onderwijs, de euthanasie en de anti-discriminatiewetgeving samenvat met het CDA moet uitvoeren.

Deetman verzette zich gisteren op een CDA-bijeenkomst in Etten-Leur tegen de situatie dat de VVD op allerlei immateriële punten afwakt neemt van het met de linkse oppositie. „Als de VVD het niet eens is met de CDA-lijn is dat geen vrijheid om zaken tot vrije kwestie uit te roepen. Toch zien wij hoe bij diep wettelijke onderwerpen als de euthanasie, kwestie van de Wet gelijke behandeling of het medische, de VVD elders zijn heil zoekt te vinden”, aldus de CDA-minister.

Deetman waarschuwde de coalitiepartner in dezelfde terzake dat het CDA een dergelijke acceptatie niet zal accepteren. „Laat dit gezegd zijn: het CDA moet niet regeren om de pijn voor de VVD

op te vangen bij sociale en financiële problemen: en om verspreiden bij principiële, niet-materiële bezwaren aan de kant gezet te worden.”

De CDA-minister benadrukte dat de eigen principiële visie van het CDA „het volle respect verdient in het kabinetbeleid”. Deetman: „Onze levensbeschouwelijke visie hoort in het beleid herkenbaar te zijn en mag geen groep van de mijns worden”. VVD-minister Korthals Altes (justitie) vindt dat wanneer tussen regeringspartijen na uitsluiting pogingen geen overeenstemming wordt bereikt, op een andere wijze oplossingen moeten worden gezocht. De bewindsmans reageerde hiermee gisteren in het Drenthe Vries op kritiek van onderwijsminister Deetman.

COC in eigen wetsvoorstel:

‘Wel onderscheid naar godsdienst, niet naar seksuele voorkeur’

Van een ouder verslaggever

AMSTERDAM — De belangenvereniging van homoseksuelen COC wil bijzondere scholen wel toestaan onderscheid te maken op grond van godsdienst en levensovertuiging, maar niet op andere gronden. Zoals seksuele voorkeur of burgerlijke staat.

De bligt uit een eigen wetsvoorstel gelijke behandeling, dat het COC tijdens een zaterdag in Utrecht gehouden manifestatie presenteerde. In het voorstel zegt het COC met nadruk dat het maken van onderscheid door het bijzonder onderwijs beperkt moet blijven tot de werkgever en zich niet mag uitbreiden tot de persoonlijke levenssfeer.

Het eigen wetsvoorstel is volgens het COC bedoeld om duidelijk te maken dat de toelating van een wet gelijke behandeling in politiek Den Haag is van belang, een eners afwijking. Het CDA heeft zich, aldus het COC, definitief gedistantieerd van het wetsontwerp, terwijl door toedoen van de VVD het huidige kabinet er evenmin is uitgekomen. De wet gelijke be-

handeling zou volgens het COC op korte termijn indienen en wel kunnen zijn wanneer de politieke wil er naar is.

Tijdens de manifestatie uitbestuurde K. Vogelzang van de FVV-onderwijsbond ANBP kritiek op de rol van de PvdA in de wet gelijke behandeling. „De PvdA heeft behaaijst onderuit gesakt werkloze toegelaten naar het gekraken tussen de regeringspartijen over de wet. De PvdA had moeten doen wat een oppositiepartij behoort te doen, namelijk het regeringskabinet onder druk stellen”, aldus Vogelzang.

Kritiek over het uithijven van een initiatiefontwerp voor een wet gelijke behandeling werd voortgezet door VVD-senator mr. W.J. Geertsema, die in Beil het nieuwe onderkomen van het homoseksuele blad Gay Krant opende. Geertsema zei bij de gelegenheid dat zijn partij een veel te snelle houding heeft aangenomen.

De VVD had volgens de senator het kabinet al een jaar geleden onder druk moeten zetten. Nu dat niet is gebeurd zei Geertsema te vrezen dat de VVD-fractie in tijdnood komt voor het opstellen van een initiatiefontwerp, omdat het volgens hem duidelijk is dat het CDA de zaak over de verkiezingen wil heenlijnen.

PvdA'er Kosto doet knieval voor CDA

Gelijke behandeling van mensen is ‘onderhandelbaar’

Van een verslaggever

De gelijke behandeling van vrouwen en mannen, homo's en hetero's is voor de Partij van de Arbeid nu de verkiezingen in 1998 „onderhandelbaar”. Dit verklaarde PvdA-Kamerlid Aad Kosto afgelopen zaterdag op een manifestatie voor de wet gelijke behandeling in Utrecht. Volgens Kosto is één voortbehoud (ten aanzien van de raketten) wel voldoende.

Kosto kwam met zijn uitspraak nadat het CDA-Kamerlid Kraayeveld-Wouters het „machines-oord” had gesproken. „Wanneer een wet gelijke behandeling niet rekent met de meerderheid in het CDA, ontstaan grote politieke complicaties en conflicten”, aldus het CDA-Kamerlid. Met andere woorden: het standpunt dat christelijke instellingen de mogelijkheid moeten behouden homoseksuele vrouwen en mannen te weren, dient gerespecteerd te worden.

Dat standpunt werd in december 1985 met een zeer kleine meerderheid door de CDA-partijdaag aangenomen. Buiten het CDA kan deze discriminante visie slechts rekenen op de steun van de rechts-fundamentalistische partijen.

Kosto kwam in een reactie niet verder dan het uiten van een socht smoekebede aan het CDA: „Laat het CDA nu erkennen dat ze in deze kwestie een zeer kleine meerderheid hebben en dat de wetgeving overlaten aan de ruime meerderheid”, aldus Kosto.

Handen ineen

En verantwoordelijke André van Es (PSP) herinnerde het PvdA-Kamerlid aan het feit dat het CDA ook al de ruimte wordt gelaten als het gaat om abortus en euthanasie. Kwesties waarover in de samenleving grote overeenstemming bestaat maar waarvoor, door toedoen van het CDA, wetgeving uitblijft. Een pleidooi van Van Es „mede nadrukkelijk namens Evelyn Ebbius van de CPN”, om als partijen die gelijke behandeling voortzetten, de handen ineen te slaan en te werken aan een gezamenlijk wetsontwerp werd door Kosto en VVD-Kamerlid Len Rempt afgewezen. Volgens Van Es bood het door het COC opgetelde wetsontwerp een goede basis. Maar de VVD-

verteenwoordigter verkoopt met haar eigen fractie door te nodigen en de PvdA wilde daarvan de resultaten afwachten. Alleen D'66-Kamerlid Louise Groenman stemde in met Van Es' voorstel al stelde zij deelname van haar partij aan een breed initiatief met name afhankelijk van „het gedrag van PvdA en VVD”.

Volgens de organisatoren van de manifestatie, waaronder FNV, Abop, COC en Humanistisch Verbond, maakte het forum duidelijk dat machtsplaatjes en elektorale overwegingen een snelle afhandeling van een wet gelijke behandeling voorrang in de weg staan. Zij stellen zich voor de machtsappelijke druk op de politieke partijen verder te vergroten omdat „Den Haag” zelf niet in staat is tot een goede aanpak.

Van Es verklaarde na afloop haar voorstel tot een gezamenlijke aanpak te komen te zullen blijven herhalen. „VVD en PvdA laten zich in de luren leggen door een verscheid CDA. De impasse rond de gelijke behandeling is vandaag alleen maar groter geworden. Dit is onaanvaardbaar”, aldus Van Es.

Videobanden met kinderporno onderschept NRC

Alkmaar, 9 okt. Een deel van de 150 videobanden die op 20 september bij de Bergense cinct W. de G. in beslag werden genomen bevat pornografische opnamen van kinderen. Dat heeft de Alkmaarse persofficier van justitie mr. G. Botman bekendgemaakt.

Minder dan de helft van de 150 banden bevat volgens de officier pornografische opnamen. In een deel daarvan treden jeugdigen op vanaf elf tot twaalf jaar, zowel in onderlinge scènes als met volwassenen. De Bergense politie liet de G. op grond van deze bevindingen nader verkoren en proberen de betrokken jeugdigen voor justitie te achterhalen.

Volgens mr. Botman zijn politie en politie in actie gekomen „na ernstig te nemen signalen“. Voorzover hem bekend zijn er tot nu toe geen klachten van ouders van de betrokken kinderen binnengekomen.

Het nader onderzoek moet antwoorden of de opnames ook commercieel zijn gebruikt, welke rol de G. in het jeugdparacircus speelt (ANP).

Beslag op partij videobanden vol kinderporno, eigenaar noemt zich onschuldig

Bergen (NH) heeft de rijkspolitie een partij videobanden met kinderporno in beslag genomen. Onderocht wordt of de eigenaar, de 54-jarige Willem de G., de banden heeft geproduceerd.

De G., die in de jaren zestig een paar keer in Amsterdam en Alkmaar werd veroordeeld voor het maken van pornofilms, ontkent. „Ik zit al jaren niet meer in de sex. Kinderporno heb ik nog nooit in de handel gebracht. Bij de 150 videobanden die nu in beslag zijn genomen zit één bandje met opnamen van een dertienjarige meisje.“

„Zijn een tijdje geleden gemaakt toen een kennis langs kwam om te zien of hij voor een camera een nummertje kon maken. Hij bleek dat het meisje dat hij daarvoor had meegebracht nog maar dertien was. Dat wist ik niet. Ze leek veel ouder“, aldus De G.

De andere in beslag genomen bandjes, betreffende volgens Willem de G. privéopnamen, gewone porno en ook opnamen voor lokale televisie. „Voor dat laatste zijn er ook opnamen bij van de burgemeester, die het een en ander officieel spent“, aldus De G., die in 1982 en 1983 werd betrappt met televisiepiraterij.

De inval door elf agenten, rechercheurs en een rechter-commissaris werd uitgevoerd op een moment dat De G. niet thuis was. Justitie zegt dat zij al enige tijd aanwijzingen had dat in de eenvoudige studio in het huis van De G. kinderpornofilms werden opgenomen. Volgens de Alkmaarse officier van justitie, mr. G. Botman, staat dit geval los van de klachten die vorig jaar in de Verenigde Staten werden gepubliceerd over de productie van kinderporno in ons land.

Over de omvang van de zaak kon hij nog niets zeggen. „Daarvoor moet eerst de in beslag genomen opnamen worden bekeken“.

In verband met zedendelict Pastoor neemt ontslag na aanklacht

(Van onze verslaggever)

HOENSBROEK - Op eigen verzoek is onlangs door het bisdom Roermond de pastoor van de Hoensbroekse parochie O.L. Vrouw Maagd der Armen (Mariagewandenden) ontslagen.

Het ontslag houdt verband met onttuchte handelingen, die de 64-jarige geestelijke gepleegd zou hebben met kinderen van het plaatselijk kerkkoor. Een onderpaar heeft bij de Heerleense politie aangifte gedaan. De politie heeft proces-verbaal opgemaakt en de zaak is inmiddels overgedragen aan het Openbaar Ministerie.

„Een drama en een zeer precarieuze zaak.“ Zo omschrijft de voorlichter van het bisdom Roermond de affaire rond de Hoensbroekse geestelijke.

„De pastoor heeft ontslag gevraagd na een gesprek met hulpbischoop Castermans. De betrokkene blijft priester, en in overleg zal gezocht worden naar een andere baan binnen het bisdom waar hij kan functioneren“, aldus de zeggman.

Geruchten

De woordvoerder verklaart niet precies te weten wat zich in Hoensbroek heeft afgespeeld. „Maar voorzover we de zaak nu kunnen overzien, gaat het niet om een grootschalige zaak. Geruchten als zou de pastoor geld aan de kinderen gegeven hebben in ruil voor hun zwijgen, kan ik niet bevestigen. De zaak zal door Justitie onderzocht worden en hierna zal besloten worden of tot vervolging wordt overgegaan of niet“.

aldus de woordvoerder van het bisdom Roermond, die zegt dat de betrokkene zelf helemaal „hoteledebetel“ van het voorgaande is. Inmiddels is in de parochie een waarnemend pastoor benoemd. Een woordvoerder van de Heerleense politie, maar aangifte is gedaan. wilde gasten niets over de zaak zwijgen. „In dit soort kwesties worden door de politie nooit inlichtingen aan de pers verstrekkt.“

Pastoor op verdenking van ontucht ontslagen NRC

Door onze correspondent

HOENSBROEK, 9 okt. De 64-jarige pastoor van de Hoensbroekse parochie Onze Lieve Vrouw Maagd der Armen is op eigen verzoek ontslagen. De pastoor zou mogelijk seksueel contact hebben gepleegd met kinderen van het plaatselijk kerkkoor. Een onderpaar heeft hiervan aangifte gedaan bij de politie. De zaak wordt onderzocht door justitie die nog met besluiten of tot vervolging wordt overgegaan.

Vooruitlopend daarop heeft de pastoor na een gesprek met hulpbischoop A. Castermans van Roermond ontslag aangevraagd dat vervolgens door de Roermondse bisschop J. Gijzen bevestigd is verleden. Volgens het bisdom heeft het een delicate kwestie en zal voor de betrokkenen die wel priester blijft, een andere functie gezocht. In de Hoensbroekse parochie is inmiddels een waarnemend pastoor benoemd.

Verzoek tot castratie VK 4

DEN HAAG - Voor de tweede keer heeft het gerechtshof in Den Haag de behandeling aangevraagd van de strafzaak tegen de dertienjarige J. de R. uit Nieuw-Beijerland, die keer tot midden december, De R. is door de rechtbank in Dordrecht, veroordeeld tot twintig jaar gevangenisstraf en TBR wegens verkrachting en doodslag op een eigen meisje. Hij heeft aangeboden zich te laten castreren al, alternatief voor TBR.

Het hof besloot de zaak aan te houden voor een bespreking van het psychiatrisch rapport met psychiater Dr. Mooy, als getuige-akkoord.

(Van onze verslaggever) ROERMOND - „Dat het bedrijven van ontucht met minderjarigen niet een boete wordt afgedaan, is voor de samenleving onbegrijpelijk. De verdachte moet bovendien - niet het idee krijgen dat dit soort activiteiten voor goed is te krijgen“.

Zo reageerde officier van justitie mr. Van Mechelen gisteren in de Roermondse rechtzaal op een voorstel van raadman mr. De Vos om zijn client, een 23-jarige Venloenaar, 2000 gulden boete op te leggen wegens ontucht met twee jongens van negen en elf jaar. De man heeft voor hetzelfde vergrip al zeven andere veroordelingen achter de rug. De strafrechter constateerde

EIS ZES MAANDEN Raadsman wil ontucht met jongens afdoen met boete

DNL 4

dat gevangenisstraffen in het geval van zijn client weinig luiden. „Een forse boete leeft daarentegen wel, dat is voor hem taaibaar“. Mr. De Vos herinnerde eraan, dat de man eens weigerde een ten rapte te ondergaan, omdat hij daarvoor geen geld op tafel wilde leggen.

Officier van justitie mr. Van Mechelen eerste echter zes maanden gevangenisstraf. „Een boete past niet bij dit soort delicten. Een ingreep op de integriteit van perso-

nen, zoals in het geval van ontucht, vraagt om een ingreep op de integriteit van de dader, namelijk door middel van een celstraf“.

De augustus sprak de verdachte beide jongens uit Venlo aan. Hij vertelde dat hij van een organisatie was opgenomen. Hij liet en ten moet onderzoeken. Een datum en plaats voor dat „onderzoek“ werd afgesproken. De kinderen, bang gemaakt door verdachte, werden op zijn „organi-

satie“ en door dreigementen van plaatsing op een kostschool, gaven daaraan gehoor. Op de afgesproken plaats werden ze ontucht betast.

„Kwestbare personen worden zo beschadigd“, stelde de officier van justitie. Van Mechelen vast. De verdachte is altijd zo „aardig“ geweest zijn jeugdige afspraken. De kinderen, door zich als bouwvakker, bewa-ker en nu als iemand van de

organisatie“ op te werpen“, aldus Van Mechelen.

Volgens de rechtsaanspraak heeft de man behoefte aan omgang met kinderen, omdat dit met volwassenen niet lukt. „Contactverlies van andere pogingen om met vrouwen een relatie te beginnen zijn mislukte“, zegt de rapporteur van de rechtsaanspraak. De pastoor van de parochie waar de verdachte woonachtig is, een vermelding als afschrik en een goed woordje. „Ik denk dat gevangenisstraf niet helpt. Zou het niet mogelijk zijn hem onder toezicht van bijvoorbeeld de GGZ te stellen en hem een stringente begeleiding te geven. Hij is een ventje, die aanvallen met mensen om te gaan door middel van gedrags therapie“.

De rechtbank doet 17 oktober uitspraak.

[illegible]

PSP tegen bevoorrechting van iedere relatievorm

Van onze parlementairredactie

7r 8
DEN HAAG - De PSP vindt dat het wetelijk huwelijk op de helling moet. In het verkiezingsprogramma '86-'90 wordt er voor gepleit elke bevoorrechting van wat voor relatievorm dan ook, af te schaffen.

De partij wil bovendien dat kinderen niet langer automatisch de achternaam van de vader krijgen, maar van de moeder. Pas als de moeder daarin toestemt, mag de familienaam van de vader aan het kind worden gegeven.

In het gisteren gepresenteerde program voor de Tweede Kamer-verkiezingen van mei bepleit de PSP opvallend veel aandacht aan zaken als 'vrouwenverlating' en 'relaties en seksualiteit'. In de tekst van het stuk staat ploteling een zin in hoofdletters afgedrukt: 'Iedere mens is er én en niet de heft van een zelf'. De pacifisten vinden dat draaiend gekraken

dient te worden met het gedruken en de daarna gekoppeld de onrechtvaardige verdeling van arbeid en inkomen.

De Graaf: minder bijstand homofielen

7r 19
Van onze parlementairredactie
DEN HAAG - Het kabinet wil een eind maken aan de situatie dat homofiele samenwonenden recht op meer bijstandsuitkering hebben dan andere ongehuwde samenwonenden.

In de huidige bijstandswet worden gehuwd of ongehuwd samenwonenden wel als gelijk behandeld maar dit is slechts beperkt tot relaties 'die tot een huwelijk kunnen leiden'.

Dit betekent dat ongehuwde samenwonenden onder bronnen van inkomsten in aanmerking komen voor de 'grensuiterkering' aan bijstand. Die uitkering is echter lager dan twee keer de uitkering voor alleenstaanden, waarop homofiele samenwonenden nu nog aanspraak kunnen maken.

De grensuiterkering is namelijk 100 procent van het minimum-

loon terwijl de uitkering voor alleenstaanden 60 of 70 procent daarvan is. Bij een dubbele uitkering krijgen homofiele samenwonenden dus 20 tot 40 procent meer minimumuitkering dan andere samenwonenden.

De wijziging van de bijstandswet kan uiteraard ook tot gevolg hebben dat het recht op bijstand volledig vervalt voor homofiele samenwonenden, indien de partner immers een eigen inkomen heeft of indien er sprake is van spaargeld of een eigen huis.

Staatssecretaris De Graaf van sociale zaken, die deze wijziging gisteren heeft voorgesteld aan de Tweede Kamer, houdt ook vast aan de reeds eerder aangekondigde gelijkbehandeling aan gehuwd en ongehuwd samenwonende partners. Hiervoor wordt een wijziging van de AOW voorgesteld. Op dit moment hebben ongehuwde samenwonenden bijstand ook nog het voordeel dat ze tweemaal de ongehuwden-AOW krijgen, die veertig procent hoger is dan de gehuwden-AOW.

Homo-relatie in bijstandswet gelijk huwelijk

Door onze social-economische redactie

DEN HAAG, 19 okt. - Homoseksuele relaties zullen in de Bijstandswet gelijk worden gesteld met gehuwden. De staatssecretarissen De Graaf en Kappynne van de Coppole (sociale zaken en werkgelegenheid) hebben hierover een wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer.

De wijziging van de Bijstandswet is dit punt maakt onderdeel uit van de 'aantelingswijziging sociale zekerheid'.

In de Bijstandswet werd het ongehuwd samenwonen van man en vrouw al op één lijn gesteld met het huwelijk. Nu zullen ook man en vrouw-vrouw relaties als samenwonen worden beschouwd. In de praktijk kan dit er toe leiden dat mensen hun bijstandsuitkering inkrijpen of zullen zien vermindern.

In de Bijstandswet wordt namelijk rekening gehouden met eenzaam komen van de partner. Dit wordt dan in mindering gebracht op de uitkering. Het kan er toe leiden dat zelfs helemaal geen uitkering meer wordt verstrekt bij voorbeeld wanneer de partner een volledige baan heeft. Samenwonenden van hetzelfde geslacht zullen tota toe hoogst bij de categorie 'schoorvaders'.

Bij de toetsing op een wetsontwerp schrijft de staatssecretaris dat in de uitvoeringsregels 'van geval tot geval' zal moeten worden bekeken of er sprake is van een situatie die vergelijkbaar is met die van een huwelijk. Daarvoor kunnen geen absolute

NRC 19

maatstaven worden aangelegd', aldus beide bewindhouders van het ministerie van sociale zaken.

De Raad van State heeft in zijn commentaar op het wetsvoorstel gezegd 'grote moeilijkheden te voorzien', wanneer een relatie door betrokkene wordt getuend. Maar volgens de Raad van State mag dit toch geen reden zijn om samenwonenden van hetzelfde geslacht anders te behandelen dan gehuwden. De Sociaal-Economische Raad sprak zich eerder ook al positief uit over het voornemen van het kabinet. De Emancipatieraad vindt daarentegen dat hiermee een weg wordt opengesteld die in strijd is met een 'antidiscriminatie' stelsel van sociale zekerheid.

In de AOW zullen ongehuwd samenwonenden eveneens niet zo

Vereniging homo's gaat belangen leden beter behartigen

Van onze verslaggever

AMSTERDAM 10

De vereniging voor homoseksualiteit COC gaat de komende tijd haar beleid ingrijpend wijzigen. Veel meer individuele belangen van zijn ruim verzuimd leden gaan behartigen. Een voor de hand liggende koerswijziging, meent Ben Bussink van het landelijk bestuur, mede voortgekomen uit irritatie over het 'voortdurende gesnoel' met het Wetsontwerp Gelijke Behandeling.

Al perzime tijd hoorste bij het COC het besef dat de vereniging eigenlijk veel te weinig leden had. Bijnaar veel van een groot deel van de homoseksuelen in Nederland zijn niet thuis bij het club. Bussink: 'Hij velen bestaat nu althans uit een soort vrees voor het COC, omdat zijn leden openlijk voor hun homoseksualiteit optrekken. Bovendien hebben we voor velen een wat links en elitair imago'.

Bussink noemt een voorlopige stijging van het ledenaantal van drieduizend tot vijfduizend als de Wet Gelijke Behandeling op aienbare termijn zou worden

ingevoerd (daar ziet het niet naar uit), dan nog zal het COC een belangrijke plaats moeten blijven innemen voor de emancipatie van homoseksuelen, meent Bussink. Maar er is volgens hem ook de COC-leden duidelijke teleurstelling waarnaar horen over wat er in de politiek kan worden bereikt.

'Veel zaken kunnen nu eenmaal niet door een wet worden veranderd. Problemen van homoseksuele jongeren met hun ouders los je er bijvoorbeeld niet mee op. Je kunt met een wet alleen niet voorkomen dat homoseksuele kinderen soms door hun ouders het huis worden uitgegooid', aldus Bussink. Bovendien, meent de anti-discriminatiewet er ook komen, dan moet het COC zijn leden begeleiden, om er de juiste manier gebruik van te maken, vindt hij.

In het verleden heeft het COC te weinig gehad gemaakt van de diskriminatie van veel van haar leden. Bijvoorbeeld juristen, politici, artsen, kortom: tal van mensen met sociale status en kennis die voor homoseksuelen van nut kan zijn', zegt Dick Coert, die lid is van de bestuurlijke leidingcommissie van het COC. Hij noemt het 'verbijterend' te zien dat die deskundigen voortaan nauwelijks door het COC werden geraadpleegd.

Het COC begint nu een publiektest-

campagne waarin de nieuwe aanpak bekendheid moet worden gegeven. Niet alleen gericht op de leden, maar vooral ook op hen die zich, zoals Coert het uitdrukt, 'afvragen wat ze met het COC aanmoeten, of die denken dat we hier voornamelijk praatgroepen organiseren'.

De slogan 'COC-behartig te belangen' komt terug in de krant van de club, op posters en in informatiedorders. De folder, vier voorloper, geven de kern van de van het COC het duidelijke gestalte. Ze bevatten informatie over homoseksuele en relaties, gezondheid, seksueel geweld en werk.

De folder Seksueel Geweld bevat soms min of meer voor de hand liggende tips (zoals: op naaktstranden is het soms beter om niet ergens op je eenje te gaan liggen') maar ook belangrijke tips om te voorkomen dat homo's het slachtoffer worden van discrimiat of chantage. Geert persoonlijke documenten met namen, of pagoren waar je adres op staat, want 'kunt je ploteling aan de deur staan'. De Groningsse politie is gevallen tegevoorkomen waarin zeventig tot tachtigduizend slachtoffers aan chantageurs is betaald.

Het COC wil slachtoffers van seksueel geweld die aangifte willen doen bij de politie bijstaan, bijvoorbeeld door 'homo-vriendelijke' advocaten aan te

bevelen. Volgens Bussink is de belangstelling van politiekorpsen voor slachtoffers van 'geenstrafbaar' seksueel geweld toegenomen, sinds de politie in Goningen en Haren, in samenwerking met de plaatselijke COC-afdeling, extra aandacht besteedt aan dit misdrijf. Het is goed voorbeeld van de druk die het COC kan uitoefenen op het politiebureau.

De COC heeft ook Den Haag een aanpak van het COC is de politie daar gaan patrouilleren in een park. In de folder, 'Geenstrafbaar', veel aandacht voor de 'virtuele' seks. Zeer aan de hand om min of meer voor homo's specifieke medische klachten, wordt de positieve COC nog vaak terug te zien op de intensieve care-afdeling van het ziekenhuis wil betekenen. Dat wordt nogal eens gewierd.

Op het landelijk congres van eind november zal, voorzeker, aan de koerswijziging, ook gediscussieerd worden over een naamswijziging van het COC. Officieel heet het nu nog de Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksualiteit. Het COC-boutuur zal voortellen de naam te veranderen uit Vereniging tot Emancipatie van Homoseksualiteit.

Alternatieve straf effectief

'Potenrammers' deden voor straf klusjes bij het COC

(Van een onzer verslaggevers)

Per 10

COC vraagt extra geld voor begeleiden van 'potenrammers'

Door een onzer redacteurs

ROTTERDAM, 17 okt. — De Nederlandse Vereniging tot integratie van homoseksuelen COC wil doorgaan met het begeleiden van zog. "potenrammers" met daarvoor extra geld beschikbaar komt. Dat blijkt uit de nota *Leren van je vijand* die vanmorgen is aangeboden aan de vaste kamercommissie voor justitie in Den Haag.

In de afgelopen twee jaar zijn bij het COC drieëntwintig experimenten uitgevoerd met het begeleiden van jongeren die door de politie waren aangehouden vanwege lichamelijk geweld jegens homoseksuelen. Met goedvinden van officier van justitie of rechtbank konden de jongens bij wijze van alternatieve straf klussen opknappen op kantoren van het COC in respectievelijk Amsterdam, Utrecht en Breda.

Het COC meent dat met een goede opzet deze vorm van justitieel afdoen kan bijdragen aan het tegengaan van geweld en agressie tegen homoseksuelen. Volgens het COC kunnen dergelijke projecten nog meer uitbreiden van de grond omdat er niet alleen bij de potenrammers en hun omgeving, maar ook bij politie, justitie en advocatuur sprake is van vooroordeel en discriminatie jegens homoseksuelen.

Lid de verlagen over de experimenten blijkt dat er op de COC-kantoren geen enkele kennis over de manier van begeleiden van de alternatief gestraften voorhanden was. De kennis van de delinquenten slaute bij velen binnen het COC op verzet, omdat zij zich daarmee dubbel gestraft achtten. Met name in Amsterdam, waar het ging om leerlingen van een school waarop het mode was, in de prauze even een hoesje in elkaar te slaan, heerste angst dat bij mislukken van het project wraaktoelagen van de zijde van de jongens zouden volgen.

Volgens het COC werkt een combinatie van dienstverlening (schillerwerk) en educatieve (verplichte) gesprekken bevredigend.

Naar in Amsterdam bleek, hadden de jongens verwacht „dat hun broek van hun kont gerukt zou worden en dat alle mannen niets anders zouden doen dan elkaar de belag afleiden".

De twee weken werken hebben er toe geleid dat de jongens daar „hopelijk iets minder simpel zijn gaan denken". Een van hen zei: „Als ik geweten had wat ik nu weet, had ik nooit zo iets stoms gedaan." Het COC rekent daarbij aan dat het desondanks weinig verwacht van het uitstralings-effect van dit experiment op de school van de jongens. „Want zij niet in staat zijn zich ten opzichte van hun vrienden te handhaven als zij orde dit project verniet".

Het is daarom een taak van de overheid, meest het COC, om werklijk ict te doen aan het voorkomen en bestrijden van vooroordelen tegen groeperingen als homoseksuelen, maar ook etnische minderheden.

Het COC dringt er op aan dat justitiele potenrammerij, meestal gepleegd door een groep jongeren, ook groepswijze behandelingsrichting wil aannemen van de delinquenten „afkomstig zijn". De delinquenten met wie na ervaring is opgedaan ervoeren het als onrechtvaardig dat juist zij voor een alternatieve sanctie waren voorgedragen, terwijl anderen uit hun groep vrijuit gingen of anderszins werden gestraft.

AMSTERDAM — De alternatieve straf die zogenaamde potenrammers kregen in de vorm van het verrichten van werkzaamheden voor het COC, heeft meer effect dan de gebruikelijke vrijheidsstraf. Dat is een van de conclusies uit de nota *Leren van je vijand* die de belangenvereniging voor homoseksuelen COC gisteren in Den Haag aanbood aan de vaste kamercommissie voor justitie en aan mr S. Slagter, voorzitter van de werkgroep Alternatieve Sancties Jeugdigen.

Enkele tientallen potenrammers die door de rechter waren veroordeeld, konden de afgelopen tweeëntwintig jaar klusjes doen bij het COC in plaats van een vrijheidsstraf uit te zitten. Volgens Ricki Bartels, emancipatiewerker van het COC, gebeurde dat op de kantoren in Amsterdam, Utrecht en Breda. „We probeerden de jongeren daarbij zoveel mogelijk te confronteren met potten en potten. De karweitjes vormden de tag-stok voor de confrontatie. Het ging niet alleen om koffiemolens, administratief werk en schilderklusjes maar we lieten ze ook disco's organi-

seren en namen hen mee naar onze voorlichtingsbijeenkomsten. Daarmee wilden we hun onwetendheid en vooroordelen weg nemen en laten zien dat homoseksuelen gewone mensen zijn. We denken dat we daarin zijn geslaagd."

Volgens mevrouw Bartels heeft een alternatieve straf pas echt zin als die in relatie staat tot het gepleegde delict, ze noemde in dit verband het experiment bij het COC Uniek. De Vereniging tot Integratie van homoseksuelen, zoals het COC officieel heet, wil daarom doorgaan met het experiment.

"Er moet dan wel geld beschikbaar zijn voor begeleiding en voorlichtingsmateriaal. Nu moeten wij daarvoor op eigen kosten mensen en middelen vrij maken. Als de overheid door wil gaan met deze alternatieve sancties zal er ook een structureel beleid moeten komen. Dat is er nog steeds niet omdat ook bij justitie, politie en advocatuur nog steeds vooroordelen bestaan ten aanzien van homoseksuelen. Eind dit jaar brengt de Werkgroep Alternatieve Sancties Jeugdigen een eindrapport uit waarin alle experimenten met de alternatieve straffen zullen worden belicht."

Anonieme aangifte door homo's mag

Per 19

AMSTERDAM (ANP) — homoseksuelen kunnen iemand anders aangifte laten doen van een misdrijf waar ze zelf slachtoffer van waren. De wet biedt de mogelijkheid dat naam en adres van het slachtoffer niet in het proces-verbaal worden vermeld. De persoonlijke gegevens zijn in allen bekend bij de behandelende politieagent.

Dit zegt burgemeester Van Thijn van Amsterdam in antwoord op schriftelijke vragen van het PSP-radiid Bob van Schijndel in juli van dit jaar. De PSP-fractie vond dat het mogelijk moet zijn dat homoseksuelen, bij voorbeeld na een beroving, anoniem aangifte doen, om verpelingsmaatregelen door de daders te voorkomen.

Aanleiding van de vragen aan Van Thijn was de aangifte bij een Amsterdam politiebureau van een homoseksuele man die was beroofd en bedreigd met een mes. De man wilde om genoemde redenen anoniem blijven. De politie zei de man toen dat anonieme aangiften niet worden opgenomen en dat de belangenvereniging voor homoseksuelen, COC, die mogelijkheid uit haar duim zong.

Van Thijn vindt dat de persoonlijke levenssfeer van het slachtoffer zoveel mogelijk moet worden gewaar-

borgd. Daarom is onlangs besloten dat de districtsbureau van de politie een mededeling krijgen toezeggen, waarin wordt gewezen op de mogelijkheid dat een ander dan het slachtoffer aangifte van een misdrijf doet als er nadelijke gevolgen voor het slachtoffer te verwachten zijn. De aangifte moet zo veel mogelijk in een vertrouwelijke sfeer worden opgenomen. Van Thijn tekent daarbij aan dat er wel rekening moet worden gehouden dat anonimiteit het onderzoek en de vervolging kan bemoeilijken.

GRONINGSE STICHTING ACHT DOEL BEREIKT

Blijf-van-m'n-lijf doet taak over aan overheid

Van onze verslaggever
WIM PHYLIPSEN

GRONINGEN — Op 1 januari is Groningen zijn Stichting Blijf-van-m'n-Lijf en het bijbehorende opvanghuis kwijt. Opgravingen om voor principiële redenen. De stichting vindt dat de overheid nu maar eens het probleem van vrouwenmishandeling moet gaan aanpakken.

Blijf-van-m'n-Lijf is al lang Blijf-van-m'n-Lijf niet meer. Wat ooit begon als een radicale actiegroep die streed — met het opvanghuis als hulpmiddel — tegen vrouwenmisstanden, is langzamerhand 'verworden' tot een geaccepteerd onderdeel van het totale hulpverleningscircuit. Belangrijk, maar niet meer beantwoordend aan onze uitgangspunten. Dit zegt bestuurder Karin Dekker als verantwoording voor de opmerkelijke stap, die doorschuiven met een grote advertentie in onder meer de Volkskrant werd aangekondigd.

Blijf-van-m'n-Lijf begon in Groningen in september 1976 met een aantal preventieve doelenstellingen. Voornamelijk het bevorderen van de bewustwording over het feit dat mishandeling van vrouwen door de mannen met wie ze samenleven of hebben bestaat als structureel en algemeen maatschappelijk probleem.

Daarnaast werd de praktische mogelijkheid van het opvanghuis geschat. Daar konden mishandelde vrouwen met hun kinderen een tijds rust vinden, terwijl aan hun verdere opvang, begeleiding en huisvesting werd gewerkt. In ieder geval voor de huidige werkwijze van iedere principiële discussie, het opvanghuis het geheime 'geheim' van Blijf-van-m'n-Lijf.

Vanuit Groningen werd een groot deel van de noordelijke regio bestreken.

In de afgelopen negen jaar maakten naar schatting 1300 vrouwen, veelal met hun kinderen, gebruik van de faciliteiten van het opvanghuis. Ze waren zelf verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken en betaalden zelf een deel van de huwingskosten uit de Bijstandsuitkering waarop ze recht hebben nadat ze de oude gemeentestruktuur hebben gekregen. Het ministerie van WVC neemt daarnaast het grootste deel van de exploitatiekosten voor haar rekening in Groningen tachtig miljoen van het totaal van 120 duizend gulden. In Groningen trekken nog negen vrouwen nu twintig uur per week op vrijwillige basis op met de vrouwen en kinderen in het opvanghuis.

Karin Dekker en Klara Holen benadrukken dat de overheid van Blijf-van-m'n-Lijf geen verhaal van een tekort aan financiële middelen is. De situatie zou overigens gemakkelijk kunnen ontstaan wanneer de Wetgeving van minister Brinkman van WVC op het punt van de financiering ongeschonden door de Tweede Kamer komt.

Angst

Nu subsidieert WVC de schichten opvanghuizen met 2,3 miljoen gulden per jaar. In de nieuwe wet komt deze verantwoordelijkheid gedecentraliseerd bij de provincies en in sommige gevallen bij gemeentebesturen terecht. De angst van de diverse landelijk samenwerkende stichtingen is dat er een overlevingsgevoel ontbreekt met alle welkomeerheid vanden als provincies en gemeenten het voor het zeggen krijgen. Op deze paar 'economische' gronden heeft Blijf-van-m'n-Lijf zich al laten weten haar opvanghuis per 1 januari te sluiten.

De principiële discussie over het voortbestaan van de Groningse stichting begon al vijf jaar geleden toen er van decentralisatie nog geen sprake was. 'Die op handen rijdende decentralisatie moet de hele discussie hooguit een nieuw impuls geven. We zijn al jaren al hulpverleningsinstansaties geaccepteerd. Nogmaats dat is heel belangrijk, want een goede opvang is nog steeds noodzakelijk. Maar je kunt er inmiddels wel grote vraagstukken bij zetten hoe de zekerheid nu al tegen jaar op jaar een heel goede manier — we werken alleen met vrijwilligers — haar verantwoordelijkheid afsloopt.'

Invoeren neemt directe overheid geen enkel initiatief om aan vrouwenmishandeling wel te doen. Wij hebben met ons werk het feit aangevoerd dat vrouwenmishandeling bestaat. Ons doel is bereikt. Daarom is het nu tijd de stichting op te heffen. Je kunt het zien als een nadrukkelijke prikkel aan de samenleving dat er nu vanuit de overheid iets moet gebeuren. Die samenleving zit

het probleem al heel lang niet meer omdat solidaire vrouwen de opvang ervaart ter hand nemen, maar het blijft een algemeen maatschappelijk probleem dat die samenleving als volgt aanpak', zeggen Karin Dekker en Klara Holen.

Meerderheid

Ze benadrukken dat er aan het opheffingsbeleid niet meer te denken valt, of er nu wel of geen decentralisatie is. De beslissing is genomen met tweederde meerderheid in het bestuur. Alleen de vrouwen die van het opvanghuis gebruik maken en ook in het bestuur vertegenwoordigd zijn waren tallekant tegen.

De vrouwen van de Groningse stichting vinden elke discussie als irrelevant voor de zaak dat zij met de actiemiddelen zouden moeten komen om vrouwenmishandeling op te ruimen binnen de samenleving aan de orde te stellen. 'Het is natuurlijk niet zo dat voor ons vanaf 1 januari vrouwenmishandeling niet meer bestaat, maar de stichting is dan opgeheven en wij vinden het onnatuurlijk dat wij nu al op persoonlijke titel weer met een actieprogramma komen', aldus Karin Dekker en Klara Holen.

Vanaf 1 november neemt het opvanghuis geen vrouwen meer op. De negen vrouwen en hun kinderen die nog van het opvanghuis gebruik maken, zullen niet de zoek worden gelaten. Voor hen zal uit het hulpverleningscircuit voor huisvesting en verdere begeleiding worden gezocht.

„BLIJF VAN M'N LIJF" GRONINGEN HOUDT ERMEE OPI

Vk 29
Waar staat de stichting Blijf van m'n Lijf Groningen? Waar wij staan is heel duidelijk. Na 9 jaar strijd tegen vrouwenmishandeling hebben wij onze stichting per 1 januari '86 op.

Vrouwenmishandeling is geen relatie, maar een maatschappelijk probleem. De strijd tegen vrouwenmishandeling gaat niet alleen om, maar iedereen aan. De overheid moet daarom ook eindelijk eens haar verantwoordelijkheid nemen.

Ook beginnen als actiegroep met het sluitings als actiemiddel. Nu als opvanghuis geaccepteerd en als 'opgevoerd' opvang gebruikt door de overheid.

Wij hebben aangevoerd, dat vrouwenmishandeling wel voorkomt. Toch is er door het bestaan van Blijf structuur niet wel veranderd.

Om dat wel te bewerkstelligen zullen andere actiemiddelen moeten worden gebruikt.

Vandaar dat we de stichting opheffen!

Decentralisatie bedreigt Blijf van m'n lijf

„Blijf van m'n Lijf" stelt, dat de oorzaken van vrouwenmishandeling, en dus ook van vrouwenmishandeling, liggen in onze maatschappelijke structuur, waarin ongelijke machtsverhoudingen bestaan tussen mannen en vrouwen. Dit systeem draait op de afhankelijkheid van vrouwen ten opzichte van mannen. Het is in het belang van dit systeem dat vrouwen afhankelijk gemaakt en gehouden worden op politiek, economisch, psychologisch, emotioneel, lichamelijk en seksueel gebied.

Ruin tien jaar geleden is „Blijf van m'n Lijf" opgericht met als doel die veranderingen binnen deze maatschappelijke structuur te bewerkstelligen, waardoor vrouwenmishandeling en vrouwenmishandeling zouden oplossen te bestaan. Het opheffen van opvanghuizen voor mishandelde en met mishandeling bedreigde vrouwen en hun kinderen nu „Blijf van m'n Lijf" toren, en niet ze nu ook, als een noodmaatregel, en niet als doel.

Geen geld

Decentralisatie van de stichtingen „Blijf van m'n Lijf" houdt in, dat „Blijf van m'n Lijf" geen geld meer krijgt van de centrale overheid (WVC), maar dat de in de grote steden gevormde „Blijf van m'n Lijf"-huizen, geld krijgen van de gemeente en de andere buizen twee jaar van de provincie. Na twee jaar zal alle „Blijf van m'n Lijf"-huizen overgevoerd naar de gemeente. Het geld wordt door WVC — zonder bestemming — in het gemeentelidende gestort.

ook het extra miljoen, dat aan „Blijf van m'n Lijf" is toegevoerd. Door nu te decentraliseren blijft de overheid totaal voorbij te gaan aan onze doelstelling en „Blijf van m'n Lijf" zal niet in staat zijn als goede opvangvoorziening, waarvan met de verantwoordelijkheid naar beloven geschreven kan worden. Maar zelfs de noodzaak van deze opvangvoorziening wordt afgewijzen door „Blijf van m'n Lijf" over te leveren aan de politieke wilkekeur van provincie en gemeente door het geld in het gemeentefonds te storten en niet vast te leggen dat dit voor „Blijf van m'n Lijf" bedoeld is. Dit betekent dat een aantal huizen over waarschijnlijk gedwongen wordt te sluiten, omdat hun gemeente-provincie, vanwege hun politieke kleur, hen liever niet gaan.

Geen garanties

Ook de landelijke functie van de „Blijf van m'n Lijf"-huizen zal verdwijnen. Mishandelde vrouwen nu vaak gedwongen hun veiligheid ver van huis te zoeken. De garantie dat ze overal een uitkering en recht op huisvesting krijgen is niet langer gewaarborgd.

Daarnaast ontbreekt de garantie, dat nieuwe initiatieven ondersteund zullen worden. Het is de verantwoordelijkheid van de centrale overheid om aansturen van vrouwenmishandeling te onderzoeken dat dit een maatschappelijk probleem is. Dit heeft als consequentie dat ze als taak heeft een landelijk beleid te voeren dat gericht is op het wegwerken van oorzaken van vrouwenmishandeling/vrouwenmishandeling.

En eerste stap is de ontang in de Tweede Kamer aangenomen „Nieuw Seksueel Geweld", waarin de overheid erkent dat seksueel geweld een maatschappelijk probleem is. Ze verbindt er echter geen conclusies aan. Er ontbreekt nu steeds een samenhangend, interdepartementaal beleid. Door de Emancipatie Raad zijn alleen een aantal onderzoeksvragen geformuleerd. Bij elkaar is dit niet genoeg om aan te tonen dat de overheid vrouwenmishandeling en de oorzaken daarvan serieus neemt.

De overheid zal initiatieven moeten nemen om juist meer te gaan doen, initiatieven om maatschappelijke veranderingen ten gunste van vrouwen te bewerkstelligen. De meerwaarde van „Blijf van m'n Lijf" houdt in, dat we naast het bieden van opvang door publiciteit, voorlichting, actie en onderzoek proberen iets wezenlijks aan onze maatschappij te veranderen om vrouwenmishandeling/vrouwenmishandeling te laten oplossen.

Op de lange baan

Het wordt voor de overheid na decentralisatie nog makkelijker het probleem van vrouwenmishandeling naast zich neer te leggen en blootvoeten op de lange baan te schuiven, omdat de noodzaak hierover ontbreekt als de verantwoordelijkheid voor „Blijf van m'n Lijf" niet meer bij WVC ligt.

Opgenschikking lijkt ook iedereen te denken dat door het jarenlange bestaan van „Blijf van m'n Lijf" het probleem van vrouwenmishandeling is opgelost,

VROUWENMISHANDELING
GAAT IEDEREEN AAN!

Per 1 november 1985 nemen wij grote vrouwen meer op
Opvanghuisnummer: 22-12-1985
Tel. 650-28977

ANGELIQUE GOOSSEN
MARGO DE GROES

'Kinderen hebben niet alleen plichten maar ook rechten'

Amsterdams kinderen, maar ook die van buiten de hoofdstad, kunnen sinds vijftien mei met hun juridische problemen terecht bij de Kinderrechtswinkel. Vijftig jongeren, in leeftijd variërend van acht tot eventwintig jaar, hebben de afgelopen drie maanden de weg naar deze juridische hulporganisatie voor kinderen gevonden.

Hoewel in Utrecht ook plannen bestaan om een soortgelijke organisatie op te zetten is de Kinderrechtswinkel in Amsterdam voorlopig uniek in Nederland en, voorzover bekend, zelfs de enige in de wereld. Zeventien vrijwilligers, dertien juristen en vier pedagogen, wisselen elkaar op woensdag- en zaterdagmiddag af om de kinderen te woord te staan of om brieven te beantwoorden.

Sprongen de initiatiefnemers van de rechtswinkel voor kinderen in een gat in de hulpverlening of is het gewoon een organisatie die zich op het wel en wee van de Nederlandse kinderen sticht?

Tr 26

door Dieweuk van Ooij
en Erik Pouli

„Mijn ouders zijn al acht jaar gescheiden en ik woon bij mijn moeder. Mijn vader laat vaak een hele tijd niets van zich horen en komt dan ineens weer om mij te halen. Hij zegt dat ik mee moet. Maar ik wil niet." Met dit probleem kwam de tienjarige Carlos bij de Kinderrechtswinkel in Amsterdam. Hij is één van de vijftig kinderen die daar de afgelopen drie maanden om juridisch advies kwam vragen.

In zijn geval blijkt tijdens een langdurig gesprek dat er na de scheiding van zijn ouders geen 'omgangsregeling' is vastgesteld, zodat hij niet verplicht is met zijn vader mee te gaan. Carlos heeft toen in de winkel een brief aan zijn vader geschreven om alles uit te leggen en hem te vragen voortlopig niet langs te komen. Hij wil liever dat zijn vader af en toe schrijft. Op verzoek van de jongen is een brief bijgevoegd, waaruit blijkt dat de Kinderrechtswinkel heeft hem geadviseerd.

De achttienjarige Dienneke komt ook met heel ander probleem naar de Kinderrechtswinkel. Zij is half-wees en woont bij haar moeder. Zij wil graag op kamers gaan wonen, maar haar moeder zegt dat zij maar vierhonderd gulden halfweesgeld krijgt en geen kindergeld. De moeder is niet tevreden. Dienneke meer je geven dan vierhonderd gulden. Zij wil weten of dit allemaal wel klopt.

Op advies van de Kinderrechtswinkel heeft Dienneke bij de uitkeringsinstantie navraag hoeveel haar moeder ontvangt. Dit bleek meer te zijn dan vierhonderd gulden, zelfs bijna achthonderd gulden. Dat haar moeder nu geen kindergeld ontvangt klopt, maar wanneer Dienneke op kamers gaat worden betaald er vier wel recht op kindergeld en is zij bovendien gratis met haar moeder meeverkeerd in het ziekenfonds.

Dit zijn twee van de achttienwintig gevallen waarbij een advies voldoende was om de zaak op te lossen. Twintig andere kinderen zijn door medewerkers van de rechtswinkel naar verschillende instanties doorverwezen. In twee gevallen zijn kinderen in contact gebracht met een advocaat. Op dit moment wordt nog onderhandeld, maar het is niet uitgesloten dat deze zaken tot een juridische procedure zullen leiden.

Mensenrechten

De Kinderrechtswinkel staat open voor kinderen van nul tot eenentwintig jaar en is een initiatief van Miek de Langen, Buitengewoon hoogleraar jeugdrecht aan de Universiteit van Amsterdam. De Kinderrechtswinkel is op dit moment nog uniek in Nederland, en voorzover bekend, zelfs de enige juridische adviesorganisatie speciaal voor jongeren ter wereld. Miek de Langen: „Er is in Londen wel een soortgelijke instelling, het Legal Children Centre, waar kinderen naar kunnen schrijven en dat ook een blad uitgaat met rechterlijke uitspraken en andere informatie voor kinderen, maar hier is niet echt sprake van dienstverlening aan het publiek zoals wij die nu geven."

Belangrijke uitgangspunt bij de oprichting van een rechtswinkel speciaal voor kinderen is, volgens de Langen, dat het kind als volwaardig menselijk individu beschouwd en behandeld moet worden. „Zowel maatschappelijk als juridisch is er sprake van een ontwikkeling die heeft geleid tot erkenning van grond- en mensenrechten aan kinderen. Deze erkenning staat in het maatschappelijk leven, op school, op het werk en in het gezin net als nog te werken over. Het worden de rechten die kinderen hebben vaak geschonden", aldus de Langen. Zij denkt hierbij aan de grondrechten die ieder mens heeft, zoals het briefgeheim, het recht van vereniging en vergadering en het recht op vrijheid van meningsuiting.

„Scholieren mogen niet alles in de schoolkrant schrijven of op het prikbord hangen. Ook passen scholieren soms ontoelaatbare stunts toe, zoals het laten nablijven van scholieren of zelfs het schorsen of verwijderen van de leerling. Dit laatste is aan wettelijke regels gebonden, maar ik heb de indruk dat veel scholieren wat doen."

Serieuze mensen

De Langen vindt daarnaast ook met de mogelijkheden voor kinderen om zoëlanig een juridische procedure aan te spannen, moeten worden uitgedaagd. Op een moment is het nog zo dat alleen in heel uitzonderlijke gevallen mogelijk is. „Het is bijvoorbeeld ook naar dat kinderen van twaalf jaar en ouder verplicht door de rechter te worden gehoord bij het vaststellen van een omgangsregeling in een echtscheidingszaak. Het blijft belangrijk dat juist de kinderen in de leeftijdsgroep van acht tot twaalf jaar zich op dit punt veel vrijer en onbevangen uiten en heel goed weten wat zij willen." Ook in dit opzicht wil de Kinderrechtswinkel waar mogelijk de kinderen adviseren en ondersteunen.

Behoeft

Het initiatief moet wel altijd van het kind uitgaan. Een vader, die met zijn twee kinderen van vier en zeven aanklopt met het verzoek om aan de kinderrechtswinkel te sturen waaruit zou moeten blijken dat de kinderen op straat bij pa wilden wonen, werd dan ook doorverwezen naar zijn eigen advocaat.

De Langen: „In de praktijk komt het erop neer dat de Kinderrechtswinkel een plek is, waar kinderen serieus genomen worden en waar zij mensen vinden die zij volledig kunnen vertrouwen. Daarnaast proberen we ze te leren wat hun rechten zijn maar ook de hiërarchische verbanden en verantwoordelijkheden. Als je zelf rechten hebt, betekend dit tegelijk dat je ook anderen en andere kinderen rechten hebt en het kind zal deze rechten van anderen moeten respecteren. Belangrijk is dat er goed contact blijft tussen ouders of andere volwassenen, het kind. Pas in laatste instantie, als communicatie echt niet meer mogelijk is, zijn we bereid de kinderen te helpen bij een procedure tegen ouders, verzorgers, schoolbestuur of zelfs tegen de staat. Maar eerst proberen we op allerlei manieren de volwassene duidelijk te maken dat een kind ook een individu is met een eigen mening en eigen rechten."

Er zijn nogal wat hulpverlenende instanties die zich met kinderen bezighouden, zoals bijvoorbeeld het Jongeren Advies Centrum (JAC), de Raad voor de Kinderbescherming, het Adviesbureau voor Kinderbeschermingsproblemen (KBC), de Kinderreclama Raad voor Jongeren en Ouderen. Het is ook echter dat geen van de bestaande organisaties zich specifiek met de juridische positie van kinderen bezig houdt. De medewerkers zijn dan ook van mening dat de Kinderrechtswinkel in een behoefte voorziet. Een mening die overigens wordt gedeeld door de Amsterdamse Raad voor de Kinderbescherming en mr. R. van G. kinderrecht, ter in Amsterdam.

Niet alleen aan talloze hulporganisaties voor kinderen, is zij al voor de oprichting van de Kinderrechtswinkel uitvoerig op de hoogte gebracht van de doelstellingen. Van Ooij: „Ik kan niet voorstellen dat ik kinderen in sommige gevallen doorverwijs. Een voorbeeld: een vader wil zijn dertienjarige kind gratis zien, en er is ook al een omgangsregeling vastgesteld waarbij

het kind heb gehoord, maar het kind weet zelf niet goed wat het wil. Dit lijkt me bij uitstek een geval voor de Kinderrechtswinkel. Ik denk ook dat de drempel bij de Kinderrechtswinkel lager is dan bij, bijvoorbeeld, de Raad voor de Kinderbescherming."

Zij vraagt zich alleen af of het niet weerd de meer 'natuurlijke' kinderen zijn die hun weg naar de rechtswinkel vinden. Er is toch wel wat leed voor nodig om daar naar binnen te stappen, meent zij.

Hoewel het nog te vroeg is om definitieve conclusies te trekken, is volgens Margreet de Boeckert, gedragingswetenschapper van de Kinderrechtswinkel, er nu al een eerste sprake van het tegendeel. „Het idee dat er een groot deel van de kinderen dat naar een toekomstige rechtswinkel 'hard' omdat ze al bij meer instanties zijn geweest."

Dit kan volgens haar een van de redenen zijn dat jongeren uit heel verschillende milieus en met veel uiteenlopende proble-

men, toch allemaal de weg naar de Kinderrechtswinkel weten te vinden.

Op een woensdagmiddag, drie maanden na de opening van het pand van de Kinderrechtswinkel, staat de voordeur open. Achter de grote winkelruimte zitten drie van de duizendtallen medewerkers aan tafeltjes portiegels te likken en informantenafdelers in stapels enveloppen te vullen. Ze zijn natuurlijk nauwerogig om kinderen te woord te staan, maar de winkel heeft nog niet voldoende bekendheid en ze worden daarom niet overvloedig door kinderen met problemen. Het telefoonnummer is bij voorbeeld nog niet bekend bij de informatiebureau van de PTT en staat niet in het telefoonboek. Ook worden veel goed scholeinformatie gevormd worden het bestaan van de rechtswinkel voor kinderen.

Een groot deel van de tijd die de juristen en pedagogen doorbrengen in de winkel, gaat dan ook zitten in het verzorgen van de correspondentie en het versnemen van documentatie. De meeste medewerkers hebben naast hun activiteiten voor de rechtswinkel een vaste baan. Ze worden voor hun werk bij de Kinderrechtswinkel niet betaald. Natuurlijk is er wel een vergoeding voor de huur van het winkelpand aan de Brouwersgracht, voor postzegels, briefpapier en nog een paar zaken.

Aansprakelijkheid

Om een snelle start van Kinderrechtswinkel mogelijk te maken wilden de initiatiefnemers niet wachten op vaste subsidies van rijk, provincie of gemeente. Ze deden een beroep op particulieren en instanties, zoals bijvoorbeeld het Nederlandse Comité voor Kinderbescherming. Door deze financiële bijdragen, in totaal ruim veertigduizend gulden, kan de winkel voortdurend open blijven. Bij dit geldt ook een bedrag dat de gemeente Amsterdam ter beschikking stelde in het kader van het Internationaal Jeuggenrecht 1985. Het is de bedoeling om voor de toekomst structurele financiële steun aan te vragen. Opvallend is dat een aantal advocaten de start van de Kinderrechtswinkel financieel mogelijk heeft gemaakt. Bovendien zijn ongeveer twintig advocaten bereid haar ongratut advies te verstrekken aan de medewerkers van de winkel.

Een van de redenen dat niet alle juristen en juridische instanties enthousiast reageren op het initiatief van de Kinderrechtswinkel, is dat zij zich afvragen wie de verantwoordelijkheid draagt voor de adviezen die medewerkers van de winkel verstrekken. Margreet de Broekert: "Alle problemen en vragen van kinderen bespreken we met elkaar. Bovendien hebben we allemaal, voordat we met het werk begonnen, een juridische en psychologische training gehad, die ook nu nog regelmatig wordt herhaald. Daarbij komt dat verschillende medewerkers bijvoorbeeld bij de stichting De Omhelming werken of bij sociale dienst. Die zijn dus goed geïnformeerd. Mocht er toch nog een verkeerde beslissing genomen worden, dan is het bestuur van de stichting aansprakelijk. Wij zaken op dit moment nog uit of we ons tegen de aansprakelijkheid kunnen verzekeren, zoals dat bij advocaten gebruikelijk is."

De medewerkers begrijpen dat de angst bestaat dat zij een wig zouden kunnen

dragen tussen het kind en de volwassene. Zelfs al zou dit niet bewust gebeuren, dan kan dit toch het gevoel zijn van de manier van werken van Kinderrechtswinkel.

Miek de Langen: "Onze werkwijze is erop gericht de volwassenen, ouders, leraren, schoolbesturen, rechters, ervan te overtuigen dat kinderen niet alleen problemen hebben maar ook rechten. Kinderen worden alleen gezien bij zij moeren. Het gaat om een mentaliteitsverandering en wij proberen dat te bereiken door de kinderen te helpen hun eigen mening te vormen en die te verdedigen, zonder dat wij de kinderen overigens in een bepaalde richting sturen. Natuurlijk kan dit er toe leiden dat volwassenen meer rekening met kinderen zullen moeten gaan houden, maar op geen enkele manier is het ons erom te doen de communicatie tussen volwassenen en kind te versuimen, integendeel. Pas in het uiterste geval, als echt niets anders meer mogelijk is, zijn wij bereid daadwerkelijke juridische stappen te nemen of te onderbreken."

Kindervuist

Bovendien moet niet uit het oog worden verloren, vindt de Kinderrechtswinkel, dat wanneer het kind bij deze instelling aanklopt de situatie meestal al zo uit de hand is gelopen dat het nauwelijks slechter kan.

Voortdurend bestaan er nog geen plannen om in Nederland een heel netwerk van kinderrechtsinkels op te zetten. Alleen in Utrecht wordt op dit moment gedacht aan een apart juridisch spreekuur voor kinderen binnen het bureau voor rechtshulp. Weliswaar zijn de medewerkers inmiddels overtuigd van de behoefte aan een rechtswinkel voor kinderen, en voor de toekomst wordt een uitbreiding beslist niet uitgesloten, maar zij vinden dat zij pas over ongeveer twee jaar kunnen overnemen met wat voor vragen en problemen kinderen beloven te zitten. Dan kan worden bekeken of ook elders in het land behoefte bestaat aan een kinderrechtsinkel en wat de medewerkers kunnen verwachten. Komt de Kinderrechtswinkel een Nederlandse organisatie die zich sterk maakt voor de rechten van kinderen en helemaal door kinderen wordt gewaardeerd heeft in ieder geval geen bezwaar tegen uitbreiding van het aantal kinderrechtsinkels. Voorzitter Cathelijn Anten (14 jaar) kan zich helemaal vinden in de doelstellingen van de organisatie: "Ik vind het belangrijk dat de Kinderrechtswinkel kinderen met juridische problemen bijstaat en dat de bijvoorbeeld in het geval van echtscheiding onafhankelijk van de ouders hulp verlost. Er wordt nog steeds veel te weinig naar kinderen geluisterd."

Op school nemen bijvoorbeeld de leraren altijd meer aan dan dat je alles wel zou doen. Je kan nergens principeën tegen zijn want je bent nog maar een kind. Als kind kan je geen eigen mening hebben. Volwassenen moeten gaan inzien dat kinderen ook eigen ideeën en meningen hebben. Door de Kinderrechtswinkel worden we in ieder geval serieus genomen."

Twee beschermers van de privacy zijn de namen van de bezoekers van de Kinderrechtswinkel veranderd.
Het adres is Brouwersgracht 44 in Amsterdam, telefoon 020-260067.

"ZAKEN ZIJN ALLEMAAL BLOEDSERIEUS" Kinderrechtswinkel krijgt veel vragen over scheiding

Van onze verzorgingsbureau
AMSTERDAM — De eerste kinderrechtsinkel in Nederland blijkt in een behoefte te voorzien. Vooral kinderen tussen tien en vijftien jaar komen met juridische kwesties. De meeste kinderen vragen informeel over de gang van zaken bij echtscheiding. Ze concluderen trekken de medewerkers en medewerkers van de kinderrechtsinkel, die half mei in Amsterdam werd geopend.

In de maanden juni, juli en augustus melden zich vijftig kinderen tussen acht en twintig jaar. Vrij veel vinden de medewerkers, gezien het feit dat nog maar weinig kinderen en verwijzende instanties de winkel kennen en de opening vlak voor de zomervakantie viel. Over echtscheiding willen kinderen weten: hoe zit het met het omgangregeling, de regeling van de voogdij en het recht van kinderen om te bepalen bij wie ze gaan wonen.

Ze vroeg een jongen van tien jaar, die zijn vader zelden en dan nog onverwacht met, of hij verplicht is met zijn vader mee te gaan. De kinderrechtsinkel constateerde dat er bij de scheiding geen omgangregeling is vastgesteld en dat hij dus niet verplicht is zijn vader te zien. In de winkel heeft hij zijn vader een brief geschreven om alles uit te leggen en te vragen voorafgaand aan schriftelijk contact te houden.

Er zijn ook nogal wat jongeren die vragen hebben over geld. Ze willen weten hoe het zit met de kinderbijslag of met het erfbrecht. Een meisje van achttien jaar wilde op komen gaan wonen, maar volgens haar moeder was daar te weinig geld voor. De kinderrechtsinkel onderzocht het beoogde halfwondergeld haar moeder elke maand voor haar kaart en welk be-

drag er binnenkomt aan kinderbijslag, als ze zeldzaam gaat wonen.

Incident

De overige zaken gingen over aansprakelijkheid van de ouders, kinderrechtsinkel, incident, naamwijziging, vreemdelingenrecht, echtscheiding, problemen. Een meisje van achttien was door haar vader van haar achttienjarige leeftijd bij de rechter in het geding. Ze vroeg of ze na nauwelijks te kom doen bij de politie. De kinderrechtsinkel antwoordde dat het kindrecht niet is verward. Verder vroeg ze of ze met iemand over haar ervaringen kon praten. Ze werd doorverwezen naar de instantie die daarvoor is.

De kinderrechtsinkel heeft nog niet te maken gehad met strafzaken.

Dat zal ook niet snel gebeuren, omdat jongeren die de opening van de rechtswinkel hebben begrepen, wel zijn twee jongeren naar een advocaat verwezen, omdat er voor hun waarschijnlijk een rechtszaak was aangespannen. In één geval gaat het om een meisje die van haar moeder haar spullen niet krijgt; in de toekomst wil de kinderrechtsinkel het recht krijgen zelf te procederen.

De meeste kinderen die bij de kinderrechtsinkel komen, worden niet opgepakt de telefoon. Ze vinden het vaak erg de winkel binnen te stappen of worden te ver weg.

De kinderrechtsinkel vindt niet dat met het informeren en adviseren van jongeren om wat veel gedreven wordt. De medewerkers en instanties naast de bestuursvoorzitter M. de Langen, broeders jeugdrecht aan de Universiteit van Amsterdam. Als kinders hun komen is het thuis al behoorlijk mis. Ze komen niet omdat ze te weinig geld krijgen. De zaken die ze krijgen zijn, allemaal bloedsereus."

Vanmiddag elke drie weken op Canalmechelen op de
Kinderrechtswinkel. Over waar je
allemaal mee te maken kunt krijgen,
als je ouders gaan scheiden. Maar
ook wat leraren op school wel en
niet mogen, en van school trappen
bijkomen, om welke redenen
kan dat? En ook: als je rollen
krijgt en de wettelijke schakelen er
onder vandaan. Wat kun je dan
doen? Kom, alles weten en
niet meer kinderen maar te maken
kunnen krijgen.

Kinderen van twaalf jaar en ouder worden altijd door de kinderrechtsinkel uitgenodigd om te vertellen wat ze zelf het liefst willen. Pas daarna worden de kinderen op papier gezien. Omdat Anita dertien is, kreeg zij dus ook een uitnodiging voor een gesprek. Samen met de medewerkers van de Kinderrechtswinkel maakt ze een lijstje van alles wat ze wil zeggen tegen de rechter.

Zo'n gesprek over een omgangsregeling duurt meestal maar een minuut of tien. Over het bloemen zijn kinderrechtsinkel heeft redelijk, je hoeft dus niet bang te zijn dat er niet naar je wordt geluisterd. Alles wat ze willen weten, is of je wel of niet naar je vader (of moeder) wilt.

Als je niet wilt, zullen ze je vragen waarom dat is. Als je toen geen zin hebt om naar zo'n gesprek te gaan, kun je ook een brief schrijven waarin je alles uitlegt.

Als kinderen ouder zijn dan zestien, wordt er meestal geen omgangsregeling meer vastgesteld.

De Kinderrechtswinkel zit op de Brouwersgracht 44 in Amsterdam en is geopend op woensdag- en zaterdagmiddag van twee tot vijf uur. Dan kun je ook terecht op 260067. En een brief schrijven kan altijd.

Anita (13) komt naar de Kinderrechtswinkel met een brief van de kinderrechtsinkel. Daarin wordt ze uitgenodigd voor een gesprek over een omgangsregeling met haar vader. Anita wil graag weten wat zo'n regeling inhoudt en wat haar te wachten staat in het gesprek.

Amtenarenbond en bewindvoerder maken reddingsplan NVSH

Van onze verslaggever **VK**

NVSH draait door ondanks faillissement stichting **VK**
DEN HAAG (ANP) — De rechtbank heeft maandag de Nederlandse Stichting Consultatiebureaus (NSC) failliet verklaard. Deze stichting fungeerde als beheerder van de panden van de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH) en als werkgever van de twaalf personeelsleden van het verenigingskantoor van de NVSH. Volgens de verenigingsdirectie is de organisatie gevormd door.

De NVSH heeft maandag uitdrukkelijk laten weten dat de uitroep van de rechter niet het faillissement inhoudt van vereniging en van haar politieke taken in Den Haag en Zwolle. De positie van de NVSH blijft onaangetast, aldus de NVSH.

Volgens NVSH-directeur F. Jaling betekent het faillissement van de NSC het tijdelijk ontbreken van de twaalf personeelsleden van het verenigingskantoor van de NVSH.

AMSTERDAM — Er is geen kans dat de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH) blijft bestaan. De amtenarenbond Alfabeta en de bewindvoerder van de NVSH zijn tot overeenstemming gekomen over een reddingspoging voor de vereniging en de daaraan verbonden abortusklinieken. Het ministerie van WVC moet dan het tekort van negen ton saneren.

Volgens de rechtbank hebben de klinieken voldoende inkomsten om rendabel te kunnen zijn. De financiële positie van de klinieken zal waarschijnlijk nog verbeteren dankzij een subsidiering in de toekomst via de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Als de reddingspoging slaagt, kan de werkgelegenheid van het voltallige personeel van de klinieken worden gegarandeerd. In de klinieken hebben veel medewerkers een deelbetaal.

Ook voor twaalf personeelsleden van de Nederlandse Stichting Consultatiebureaus (NSC), die maandag failliet is verklaard, bestaat nog hoop. In de NSC waren het personeel en de gebouwen van de NVSH ondergebracht. De vakbond en de curator hoopt het ontslagen personeel weer aan het werk te helpen. Een schuld van een half miljoen gulden moet dan worden weggevoerd. Daarvoor is een inzamelpactie nodig onder de leden van de NVSH.

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM — De drie studenten die op de Vrije Universiteit geruime tijd studentprotesten en personeel met ongewenste intimiteiten hebben laten gevallen, worden niet opnieuw aan de universiteit ingeschreven.

De universiteitsraad behandelde de toelating in een besluiten zitting het beroep dat de drie hadden aangekondigd tegen de weigering van het college van bestuur om hen voor het studie-

VU weert drie seksistische studenten **TK**

jaar '85-'86 weer als student in te schrijven.

De raad vindt dat sprake is geweest van "niet te tolereren gedrag" en dat de maatregelen die drie zijn onderzocht geschiedt van het college terecht zijn genomen.

men. De raad is van mening dat er geen enkele garantie bestaat dat de studenten niet weer in bepaalde gevallen zullen versuimelen.

Tegen deze beslissing van de universiteitsraad kunnen de drie in beroep gaan bij het College van geschillen.

Binnenkort zullen aan de Vrije Universiteit vertrowenspersoneel worden aangesteld op wie studenten en personeel een beroep kunnen doen met klachten over ongewenste intimiteiten.

Eerste pré-natale adoptie in Europa

Dorff **6**

BRUSSEL — In het academisch ziekenhuis van de Nederlandsche Vrije Universiteit van Brussel (VUB) heeft een vrouw het leven geschonken aan een baby, die is gevormd uit een eicel en het sperma van vreemde donors.

Het gaat hier om een geval van zogeheten pré-natale adoptie. Het is de eerste keer in Europa dat een dergelijk experiment met succes heeft. De wereldpremière voor dit soort geboorte heeft Australië.

Geheim gehouden

De geboorte, enkele we-

ken geleden, was tot gisteren geheim gehouden om de privacy van de ouders te beschermen.

Het academisch ziekenhuis van de Vrije Universiteit van Brussel heeft deze techniek uitgewerkt om vrouwen die zelf geen eicellen produceren toch in staat te stellen zelf een kind te dragen. De eicel wordt buiten het lichaam van de vrouw bevrucht met de zaadcellen van een man en als dat is geklukt wordt het embryo vervolgens bij de moeder ingeplant.

Binnen enkele weken wordt in hetzelfde ziekenhuis een soortgelijke geboorte verwacht.

Pil mag toch voor Engelse meisjes

Britse huisartsen mogen meisjes onder de zestien 'de pil' voorschrijven zonder eerst te vragen of hun ouders dat wel goed vinden. Dat heeft de Hoge Raad in Londen gisteren bepaald. Dat is het eindpunt van een rechtszaak die drie jaar geleden werd aangespannen door een 16-jarige vrouw, Victoria Gillick, moeder van tien kinderen (van wie vijf dochters onder de zestien).

Die Raad, de Law Lords, het hoogste rechtsgerechts van Engeland, oordeelde gisteren met drie stemmen voor en twee tegen, dat ouders niet de absolute regenschap hebben over hun kinderen. Daarmee werd een uitspraak van het Hof van Europa van december vorig jaar, waardoor het in feite aan artsen werd verboden minderjarige meisjes voorbehoedsmiddelen te geven of hun schadelijke voorlichting te geven zonder toestemming van de ouders, ongedaan gemaakt. "Veel meisjes zijn tegenwoordig prima in staat verstandige beslissingen te nemen over vele zaken voordat zij zestien zijn," zei Lord Scarman, een voorstander van het besluit.

Pan 18

De Britse orkanen van artsen, organisaties voor gezinsplanning en de Labourpartij (de socialistische partij die ook in Engeland in de oppositie zit) zijn heel blij met de beslissing van de Law Lords. Zij denken dat er zo minder ongewenste zwangerschappen en abortussen komen.

Maar van conservatieve zijde werd er schandte gesproken over de uitspraak. "Onderlijning van de familiewaarde" werd er geroepen, en "dit is een dag van nationale schaande". Een van de Law Lords die tegen had gestemd, Lord Brandon, voerde aan dat het volgens de Britse wet nog steeds aan mannen verboden is seksuele gemeenschap te hebben met meisjes onder de zestien jaar. Die wet geldt overigens niet voor meisjes. En mevrouw Gillick barstte in tranen uit bij het horen van de uitspraak, die zij beschouwde als "een mannelijkheid voor misbruik van de jonge vrouw". Volgens haar hebben ouders nu

geen andere mogelijkheid meer hebben dan "de erfinders van hun dochters voor de rechter te slepen" en ook de artsen te vervolgen. Later schreef ze voor de radio helemaal door haar ruzen: "Als er nu doden vallen door de pil, als er vreemde ziektes vallen onder jongens, als meisjes onder de 15 baarmoederkanker krijgen, als aids zich de komende jaren tot de jeugd uitbreidt, dan is dat niet mijn schuld."

Mevrouw Gillick voert al tien jaar actie over het voorschrijven van de pil. In richtlijnen die in 1971 werden opgesteld, werd artsen alleen gevraagd er bij hun jongen patiënten die om de pil vragen op aan te dringen dat eerst met hun ouders te bespreken. Maar als het meisje dat niet wilde, moest hij verder niet doormerken. Na de uitspraak van het Hof van beroep vorig jaar, moest deze richtlijn worden ingetrokken, maar nu heeft de Hoge Raad 'het groene licht' weer gegeven.

WALTER DONKER

MEER BESCHERMING TEGEN INFECTIE Condom op komst voor anaal seksueel verkeer

Van onze verslaggever
DEN HAAG — De Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH) komt eind dit jaar met een condom op de markt speciaal voor homoseksuele mannen. Het condom is bedoeld om bescherming te bieden tegen besmetting met het Aids-virus of andere infecties.

Het condom is ontworpen voor gebruik bij anaal seksueel verkeer, populair aangeduid als 'jezusveer'. Bij de seksuele man is het risico op besmetting met het Aids-virus groot via eventuele wonden. Het Aids-virus wordt overgedragen via bloed/bloed of spermabloed contact.

Van condoms wordt een bepaalde bescherming verwacht. Volgens overdracht van de virus, maar de rubbers die nu op de markt zijn, zijn niet bestand tegen anaal seksueel verkeer. Ze scheuren te makkelijk. De nieuwe soort die de NVSH heeft laten ontwikkelen is anderhalf keer zo dik als gebruikelijk en heeft een driedaagse garantie.

De NVSH wil de nieuwe soort onder twee namen op de markt brengen: 'jezus' en 'aïda'. Met de tweede naam richt de NVSH zich nadrukkelijk op de belangrijkste risicogroep voor de ziekte Aids, de homoseksuele mannen. Met de tweede naam richt de NVSH zich op heteroseksuele mannen en vrouwen die anaal geslachtsovergang hebben.

Door zover directeur F. Julius van de NVSH in Den Haag weet, is de NVSH de eerste producent (ook internationaal) die met een condom op de markt komt dat speciaal bedoeld is ter preventie van Aids. In de Verenigde Staten worden condoms aangeboden voor anaal seksueel verkeer maar die zijn volgens de NVSH-normen (die vernieuwd heeft een eigen keuringsinstelling) niet sterker dan de normale rubbers.

London Rubber Company, de fabrikant van de Durex-condoms, is benaderd door de stichting Aids-preventie in Amsterdam voor het helpen ontwikkelen van een nieuw condom. Het bedrijf heeft zich beperkt tot het ter beschikking stellen van bestaande condoms voor onderzoek.

Huierig

Volgens Julius in London Rubber buigver voor nadelige effecten op de verkoop van gewone Durex-condoms als het bedrijf zich bezig zou houden met een homocondoom. 'Durex wordt verboden met vriendelijk gezin. Een condom dat wordt gecreëerd met ziekte en nare dingen verstoort dat beeld', aldus Julius.

Directeur H.J. Moritz van London Rubber in Nederland bevestigt dat het bedrijf niet op eigen initiatief een speciaal condom wil maken. 'Wij maken normale condoms voor normaal geslachtsovergang. Van ander gebruik hebben wij geen verstand'.

De NVSH waarschuwt bij voorbaat dat ook het nieuwe condom geen honderd procent bescherming kan bieden tegen infectie. Directeur Julius: 'Geen enkel condom is honderd procent betrouwbaar, dat is nu hoe het nu is. Het is een risico. Het is niet van alleen te bereiken door niet te vrijen of alleen volgens veilige technieken. Bovendien is er geen echt bewijs dat het Aids-virus door het latex wordt tegengehouden'.

'Men neemt wel aan dat zo is, maar wetenschappelijk bewijs is het niet. Het Aids-virus wordt niet alleen door het latex wordt tegengehouden. Het kan een jaar duren voor daarvoor meer duidelijkheid is. We willen in ieder geval niet zo lang wachten met de introductie omdat wel zeker is dat het nieuwe condom de risico's belangrijk vermindert'.

Commissie PvdA'ers wenst Pronk. Vt 18 terug als Kamerlid

Van onze verslaggever
DEN HAAG — Jan Pronk, oud-PvdA-minister van Ontwikkelingssamenwerking, verdient het terug te keren in de Tweede Kamer. Dit vindt een onafhankelijke commissie uit de partij.

Pronk nam prijk op een lijst van 21 PvdA-leden, die door de commissie naar voren zijn geschoven als kandidaten voor het Kamerlidmaatschap. Andere bekende PvdA-leden die een gooi doen naar een Kamerplaats op de PvdA-lijst zijn: Marie-Jose Grotenhuis (voormalig lid partijbestuur), Joke Kniemeyer (bestuurslid Anne Frankstichting), Lemie Kootstra (lid bestuur Rooie Vrouwen), Willemien Ruygrok (staatssecretaris COC), Maarten van Traa (international secretaris), en Margo Vliegenhart (voormalig voorzitter Jonge Socialisten).

Veel van de overige kandidaten zijn gescreend uit de partij. Ook uit de kring van Surinaamse Nederlanders worden kandidaten voorgedragen: Hamed Ahmad (advocaat in Utrecht), Tamara Pon (wereldwijde medewerkster Universiteit van Amsterdam) en Owen Loois (medewerker Radio Stad Amsterdam).

De aanbeveling van de onafhankelijke commissie, onder leiding van oud-staatssecretaris Langendijk, is vrijblijvend. De selectie wordt plaats op grond van eerdere aanbevelingen van de commissie. De PvdA-afdelingen kunnen daaruit een aantal kandidaten putten, gericht op versterking van de nieuwe PvdA-fractie.

Tijdens de laatste partijraad werden de aanbevelingen door de meeste gewesten zwaar bevestigd, omdat zij er een poging in zagen de sterk gedemoraliseerde kandidaatstelling in de partij enigszins bij te stellen.

Nieuw soort 'seks-ziekte' epidemisch in Oeganda

LONDEN, WASHINGTON (UPI, NY Times) — In Oeganda is een nieuwe, door seks overgebrachte, ziekte ontdekt, die zijdelings verband houdt met de dodelijke immuniteitsstoring aids. Volgens de laatste uitgave van het Britse medische vakblad Lancet wordt de kwaal door Oegandese 'vermageringsziekte' genoemd omdat het eerste symptoom een abnormaal gewichtverlies is. De patiënt overlijdt na ongeveer een jaar door uitputting.

De ziekte werd in 1987 voor het eerst waargenomen, maar is hier en daar al een ware epidemie, aldus Lancet. De Afrikaanse en Britse medici die de ziekte beschrijven, merken vooral op dat de meeste door hen onderzochte patiënten ook 'aids-epidemie' in hun bloed hadden, maar dat de ziekte, die gekenmerkt wordt door een sterke vermagering, een tot voor kort onbekend nieuw 'syndroom' is. De symptomen zijn namelijk anders dan bij aids. Naar hun oordeel wordt de nieuwe ziekte door ongebonden heteroseksueel geslachtsovergang verspreid aangezien zij hoofdzakelijk voorkomt in gebieden waar seks multiples voorkomt.

Volgens een Amerikaanse specialist is het aantal gevallen van aids in de VS onder zwarten veel groter dan onder blanken. Hoewel zwarten slechts 12,2 procent van de bevolking uitmaken, is 23 procent van de 14.000 Amerikaanse aids-patiënten zwart. Dr. Coates meent dat ongeveer, het proportioneel hoge aantal zwarte drugsverslaafden in de steen aan dat verschijnsel bijdraagt.

Leraar moet aan schoolbestuur niet-Aids-verklaring overleggen

Van onze verslaggever Vt 26
AMSTERDAM — Het bestuur van een rooms-katholieke school heeft een leerkracht die aan Aids zou lijden onder druk gezet om voor een medische verklaring te zorgen waaruit het tegendeel blijkt. Dat meent Aids-Info, een nieuwe uitgave van het COC en de Gay Krant, in het eerste nummer dat vandaag verschijnt.

De ma, die in het Academisch Medisch Centrum in Amsterdam was onderzocht in verband met klachten die op Aids zouden kunnen wijzen, bleek echter niet aan aids ziekte te lijden. Na overleg met zijn vakbond ABOP en zijn behandelend arts bleek de laatste bericht een in algemene termen gestelde verklaring af te geven waarin staat dat leerkrachten, ook al zouden ze Aids hebben, geen besmettingsgevaar voor hun leerlingen opleveren. Voor het schoolbestuur was de zaak daarmee afgedaan.

De redactie van Aids-Info heeft op verzoek van de betrokkene besloten zijn identiteit noch die van het schoolbestuur te onthullen. De ABOP doet in Aids-Info een beroep op andere leerkrachten om soortgelijke voorvallen aan de bond te melden.

Hogeschool krijgt andere naam

TILBURG — De katholieke hogeschool in Tilburg gaat voortaan katholieke hogeschool Brabant heten. Dit is een gevolg van een bepaling in de nieuwe Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs (WVO) dat iedere hogeschool zich voortaan universiteit moet noemen. De afkorting die daarvoor voor de Tilburgse universiteit zou ontstaan (KUT), was voor de Tilburgers onaantrekkelijk. Daarom wordt het nu KUB.

Killer of U.S. Mayor Commits Suicide

SAN FRANCISCO (AP) — Dan White, a former city supervisor whose City Hall murders of Mayor George Moscone and Supervisor Harvey Milk led to riots in San Francisco's homosexual community, committed suicide Monday, according to Supervisor Quentin Kopp.

Dan White killed himself about an hour ago," said Mr. Kopp. "I don't know the details." Supervisor John Molinari, the board president, also confirmed the report.

Mr. White shot Mr. Moscone and Mr. Milk, who was a homosexual, on Nov. 27, 1978. He was convicted of voluntary manslaughter instead of murder after presenting a defense of diminished capacity due in part to the consumption of junk food. Mr. White was paroled on Jan. 6.

Dan White

IHT 22

NVSH krijgt anderhalf jaar surséance van betaling

Vt 24 Van onze verslaggever
DEN HAAG — 'Als we anderhalve ton bij elkaar krijgen zijn we er in een klap uit.' Met deze optimistische verklaring reageerde woensdagavond NVSH-directeur F. Julius op het uitspraak van de schuldeisers van de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming definitieve surséance van betaling te verlenen voor de tijd van anderhalf jaar. De beschikking viel voor de rechtbank te Den Haag en omvat behalve de NVSH ook de SDH, waaronder twee abortusklinieken ressorteren.

GARFIELD

ANSWER ME THIS...

WHY IS IT WHEN THEY SAW AN
CHILD, THEY LOCK HIM UP?

WHILE CHILDREN ARE
ALLOWED TO RUN FREE
IN THE STREETS?

OPENHEID IN GEZIN BEPAALT HOEVER EROTIK KAN GAAN

Wanneer gaat vrijmoedig contact over in incest?

UN 30-9

De zaak van een aantal ouders in een woongemeenschap in Rotterdam, die door de Rotterdamse officier van justitie werden verdacht van het plegen van onthut met hun kinderen, ligt nog in het geroepen. De ouders zelf meenden juist dat ze hun kinderen prettig - vrijmoedig opvoeden. Zij praatten hier dan ook — tot op de televisie zelfs — openlijk over en de gemoeiden raakten sterk verhit. Los van de vraag, wat hier in deze Rotterdamse zaak werkelijk en in welke sfeer, tussen ouders en kinderen was voorgevallen, zal het veel ouders aan het denken hebben gezet. Wanneer gaat vrijmoedig contact over in incest? Een gesprek over opvoeding en seksualiteit.

(Van een onzer verslaggevers)

UTRECHT. - Of we er bewust mee bezig zijn of niet, we beïnvloeden kinderen in hun seksuele voelen en denken. We zeven — los van wat we tegen hen zeggen — in de eerste plaats voorbeelden waar ze zich aan spiegelen. Kinderen kunnen aan ons volwassenen ervaren hoe we met seks omgaan, dat we van ons eigen lichaam houden, dat we plezier mogen beleven aan onszelf en aan anderen. Ze kunnen aan ons ervaren of we respectief met ons lichaam en dat van anderen omgaan of niet. Ze merken ook aan den lijve of wij rekening houden met hun behoefte aan lichamelijke contact en niet zonder meer vanuit onze eigen behoefte te werk gaan", aldus Paula Magnus, psychotherapeute in een praktijk voor mensen die hulp zoeken bij seksuele problemen.

Opvoedingsadvies van ouders is vaak een herhaling van wat we tijdens onze opvoeding hebben ervaren, of een reactie daarin. Mensen die zich seks als iets vreemd voelen, geven de volgende les: seks is onnatuurlijk.

door aan hun kinderen of leggen in de opvoeding juist een grote nadruk op seks.

Ik denk dat het ook schadelijk is voor kinderen als zij op allerlei manieren van ons kunnen leren dat seks vies is, of dat geslachtsgemeenschap iets is om verlegen mee te zijn, weg te stoppen, of iets wat dierlijk is en niet moreel. Maar het lijkt me evenzeer schadelijk als er grote nadruk op wordt gelegd, als je geslachteladen buitengewoon belangrijk blijkt te zijn, het middel waardoor je aandacht kan krijgen.

Frustraties

Marga Reniers is moeder van twee zoons en een dochter. Daarnaast werkt ze voor de Rijks Bibliotheek. Zeft preutsche opvoed, maar ze zich voor, haar kinderen vrij en onafhankelijk te laten opgroeien. In 1978 — haar oudste zoon was toen tien jaar — viel ze hierover in een VPRO-interview. Ze merkte dat ze tegen je eigen frustraties oploopt. Dat hij intenderend heel spontaan met zijn blote lijf tegen je aan komt liggen en dat je dan zelf merkt van van, kan dat allemaal wel? Ik vind het wel heel leuk hoor en ik doe het ook wel gewoon, maar wat ik wel eens stel dat je op een gegeven moment nou zeggen dat het wel problemen of die er bij jou in kan — ik noem maar wat — ik ben daar absoluut te geerd voor en ik werk zeker dat ik zoets als al houden. Maar aan de andere kant heb ik ook misde van je, als dat echt in zo'n slecht gebeurt, waarom niet?

Moeder, en zoon zijn nu zeven jaar ouder. De moeder geconfronteerd met deze oude uitdrukking. Het was toen zo'n fantasie, maar nu is het wel hartstikke leuk als moeders en hun zoons gewoon leren hoe ze leuk met elkaar kan zijn. Maar ik vind nu dat is flauwekul. Het past niet in een opvoedings situatie. Het past schiet — trekken, neuken, klankomen — dat soort dingen moet je absoluut niet met je kinderen doen.

Aan de andere kant vind ik het wel belangrijk dat kinderen, als ze jong zijn het gevoel krijgen, dat ze hun lijf helemaal lekker mogen vinden. Met mijn kinderen knuffel ik wel. En dan ook al ze ook over de billen en kuit en piemel als ik niet over. Maar naarmate ze ouder worden, als je daar van distanteren. Je merkt vanzelf dat kinderen heel geleidelijk afstand nemen. Als je daar heel alert op bent en je echt bezig bent met wat je kinderen willen en niet met wat je zelf wilt, dan merk je dat.

Als mijn dochter van vijf uit bad komt, dan droog ik haar af met de handdoek. Ze ruikt dan zo heerlijk en dan knuffel ik haar. Of ik saai haar over de rug en de billen. De ene keer vindt ze dat heel fijn en zegt als ik opboud. "Ach wij je me zoze even aaien, en gaat er dan echt voor liggen. Een andere keer duwt ze mijn hand weg. Dan ho ik er geuk mee op."

Antennes

Kinderen geven vaak met heel kleine gebaren kan dat ze iets niet willen. Binnen een opvoedings situatie en vooral als ze klein zijn, hebben ze weinig mogelijkheden om nee te zeggen. Ik denk ook dat veel volwassenen het niet antenne hebben om dat slecht voelen wat kinderen uitsenden wat ze willen en wat ze niet willen.

Het hangt natuurlijk samen met de sfeer in het gezin in hoeverre kinderen zich vrij voelen om nee te zeggen. Lig ik bijvoorbeeld in bed, komt mijn dochter van vijf binnen: Mag ik even habetje spelen? Ja hoor.

Hop, gaat ze aan mijn borst drinken en mijn zoon van drie ziet dat en zegt. Ik ook en klimt op me en hij aan die indoeven borst. Het is wel te sporen te bedenken en dan zeg ik wel, want wat het voelt natuurlijk wel heel prettig als ze tegen je aan komen liggen."

Misbruik

Carla van Lichtenburcht werkt sinds een paar jaar als maatschappelijk werker bij de Utrechtse zedenpolitie, speciaal voor de incestgevallen. Daarvoor was ze mede-oprichter van de Landelijke Vereniging tegen Seksuele Kindermishandeling in het gezin. Vanuit haar werk wordt ze regelmatig geconfronteerd met zaken van seksueel misbruik van kinderen. Bijvoorbeeld: Een vader die zijn dochter van zeven, acht jaar ouder, met zijn kuit streelt en zijn vinger in haar vagina steekt om zijn dochter zoernaast te leren hoe het plecter kan hebben van haar lichaam, dat uit te absoluut niet passen bij die leeftijd. Dat niet te doen omdat ik vind dat de vader op dat moment met zijn eigen bevrediging bezig is."

Hoe lastert u met uw ervaringen naar wat Marga Reniers doornet vertelde?

Bij Marga gaat het om spontaan spelen en is er een duidelijk vraag vanuit de kinderen. Verder is er een essentieel verschil tussen strelen en vingeren, in mijn voorbeeld uit behoefte bij volwassene."

In het gezin van Marga zien we wat voor zandjes er kan gebeuren in een ouderlijk moment

opvoedingsklimaat. Maar het moet duidelijk zijn dat er geen oordelische plucht is om kinderen zo vrij te laten opgroeien. Ik kan ze heel goed voorstellen dat er ouders zijn die het zelf emotioneel niet aankunnen om zo seks met hun kinderen om te gaan als Marga doet. Ik denk dat mensen die zich ook niet zo gemakkelijk voelen met hun eigen seksualiteit, door vrijmoedigheid van hun kinderen in verwarrende kunnen raken. Zij kunnen wel proberen hun angst voor seks niet op hun kinderen over te brengen. Bijvoorbeeld door niet afkeer te laten merken over knuffelende kinderen of fluiten de pubers. Voor ouders zowel als kinderen is het belangrijk dat ze gezinnen doen waar ze niet aan toe zijn."

Marga Reniers: "Wat mogelijk en prettig is, hangt ook erg af van de openheid van het gezin." Carla van Lichtenburcht: "Incest heeft te maken met de hele opvoeding. Het autoritaire en gestuurd gezin is wel de slechte voedingsbodem. Ook is er een relatie tussen godsdienstige gezinnen en seksueel misbruik. Wanneer je hebt grootgebracht met de dogma's van een kerk, zoals het Vader En De Moeder, en met een sterk taboe op seks, dan hebben kinderen die later vader of broer seksueel gebruikt worden, dubbel zware klappen te verwerken."

Betekent dit dat openhartig spreken over seks een impliciete vorm van incestbedrijft is?

Carla van Lichtenburcht: "Dat zou kunnen, maar het is niet het enige. Het machtsverschil tussen volwassenen en kinderen blijft. Ik denk wel, dat je niet een angstopvoeding, waarin seks en bloot, vooral mogelijk worden, belooft worden, veel schade kunt aanrichten bij een kind. Gevoelens van angst voor seks, brengen je ook over op de kinderen."

Ik kan me ook best voorstellen dat de hele puberteit over incest, de mensen daar misbruikt in de zin van o.j.e., mag dit ook al niet meer, dat kan ook wel? Op zich is het niet slecht als mensen een tijd in verwarren zijn. Als ze maar hun eigen plek vinden en zich ontwikkelen tot een echt kindgericht opvoeding."

Kinderen
lichamelijk
rijper
dan ouders
denken

door Stella Buisson
DEN HAAG
maandag

Een tienjarige verkrachter! Bij het lezen van het bericht afgelopen week dat vier jongens in de leeftijd van tien tot veertien jaar een tweeënveertigjarige — Dordtse inwonster hebben verkracht, denk je onwillekeurig aan andere kinderen van die leeftijd. Het kost Nederlandse ouders heel veel verbeeldingskracht om hun prille themas als seksueel geweld te beschouwen.

Gevoelensmatig worden jongens en meisjes steeds pas voor vol aangzien op hun tiende. Het elfjarige kind dat twijfel aankondigt bij zijn vriendinnetje blijft slapen, dat is volstrekt ondenkbaar, aldus NVSI-arts Henk Götzenbe, die zich absoluut niet heeft verbaasd over het krantenbericht.

Tien is nog een kleine jong, maar bij sportverenigingen kom ik elf- of twaalfjarige jongens tegen die in dat opzicht al volwassen zijn.

Ook kleuters

Ouders willen hun kinderen liever als religieus blijven zien. Maar in principe is een jongen al vanaf zijn geboorte in staat de geslachtsdada te verrijken. Weesing de NVSI-arts. Ook kleuters experimenteren en als op twaalfjarige zijn stiltegetrust in zijn kamer

dan zijn dat toch genoeg aanwijzingen dat kinderen ook een seksuele kant hebben. Dat Nederlandse ouders dergelijke signalen negeren, komt door ons cultuurpatroon. In Zuid-Amerika wordt er op dertienjarige leeftijd al getrouwd."

"Ze beginnen er steeds vroeger aan," klagen ouders als hun kind vertelt dat hij op een leeftijdsgenootje "is". Door eeuwigde voeding is het tijdstip waarop meisjes voor de eerste keer ongesteld worden, steeds vroeger komen te liggen. Het lijkt voor de hand te liggen dat voor jongens hetzelfde geldt, maar dat gelooft Henk Gottenbos niet. "Nee hoor, volgens mij is de geslachtsrijpe leeftijd niet verlaagd. Het is gewoon een kwestie van niet willen luizen dat kinderen al vroeg rijp zijn," houdt hij hardnekkig vol. Het beste bewijs leveren de patiënten in zijn kliniek. "Zwangere meisjes van dertien jaar komen nog steeds voor!" Geen jongens, want die worden over het algemeen niet met de gevolgen van hun avontuurlijke op weg naar de volwassenheid geconfronteerd.

Frustraties

"Natuurlijk zou het beter zijn als ouders meer oog hadden voor wat er precies in hun kinderen omgaat, maar het gewas van frustratie is ook niet direct aanwenselijk. Die verkrachting is gewoon een daad van agressie die toevallig in seksuele uitingen vorm heeft gekregen. Anders hadden die jongens een paar jaar later een ontmaaije in elkaar geslagen," veronderstelt Henk Gottenbos. "Zeker goed dand van kinderen die zich in hun seksuele leven door hun opvoeding geremd voelen."

Daarvoor herinnert Henk Gottenbos zijn eigen jeugd nog goed genoeg. "Toen ik twaalf was, was ik ook dat ik er bij mijn ouders niet mee aan hoefde te komen. Wat ik wilde doen, deed ik gewoon stilzemen."

STINKENDE ADEM DOOR NIEUW BOEK KEULS

'Tedere crimineel' schiet door

De nieuwe Yvonne Keuls is uit! Het boek heet Annie Berber en het verdriet van ons tedere crimineel. Het is 264 bladzijden dik, kost / 27,50 (dat is meer dan een dubbele per pagina) en het leent als een trein. Ik kocht het op een zaterdag en ik had het zondag uit. Het is hapklare geschreven en ik hield er een stinkende adem aan over. Op de voorkant staat het portret van de tedere crimineel zelf, getekend door de schrijfster Keuls, de dochter van de chantageur die dealt in jongetjesleed. Om haar boek te promoten gaf Yvonne Keuls interviews weg aan weekbladen als Vrij Nederland en Frisje. Zij haauwde promoten rond dat haar nieuwste best-seller een aanklacht is tegen een Haagse pedofiele kinderrechtser die het met jongetjes deed.

Er is een groot verschil tussen een roman en de werkelijkheid. Een literaire schrijver heeft het recht om gebeurtenissen die zich in het echt hebben voorgedaan, te veranderen, te vervormen, door elkaar te husselen en opnieuw aan elkaar te plakken. Dat is niet alleen het recht van een literair schrijver, dat is ook zijn plicht: een literair schrijver moet een boek maken en geen politiersaport of verslag voor de Tweede Kamer. Dat weet Yvonne Keuls natuurlijk heel goed. Ze heeft voor haar boek de werkelijkheid inadapt. Geen van de figuren in haar boek vertoont nog gelijkenis - tenzij een toevallige - met degenen die ze tijdens het schrijven heeft leren kennen. Schriftuur is vrij overbodig voor haar nieuwe roman. De lezers zouden eens kunnen denken dat de pedofiele kinderrechtser uit het boek met de schismen nr. 1 uit Den Haag is, zoals Prins heeft onthuld. Nee, Y.K. zal zijn ware naam nooit bekendmaken.

ken. Wel kwekbel ze bij het uitkomen van haar boek schijnbaar op het verdriet van de kinderrechter die in de kraan over de kinderrechtser. Zo gaat ze boeke en gewelddadig verwarrend en gefatoneerd door elkaar.

Nu alleen over dat boek dus. De tedere crimineel heet Tommie en zijn jeugd is een grote smartlap. Toen hij acht was, stierf zijn moeder en begon hij aan een eindeloze rij van kinderhuizen en observatiehuizen. "De groepjesleiders rotsen ons daar al met zo veel met de derden al onze hoederslechtebete goets Loulou, en met z'n allen doen ze voorrecht op die hele aanvoer van ongelukkige kinderen er speciaal voor hun griel is, gedwongen, maar ik heb ze goed behoeft. Ze zijn er voor mijn geest geweest. Ik heb een fortuin verdiend aan al die groepjesleiders, want ik was zo slim om er te goed voor te laten betalen."

Kinderrechtser Loulou belaat Tommie met briefjes van vijftienreintje en geeft hem rapporten die door groepjesleiders over Tommie zijn geschreven. Later beklaagt Tommie zich tegen zijn vriendin Berber over de kinderrechtser: "Waar moeten wij ons aan vasthouden, Berber, als de gekken zijn doorgedrongen tot aan de top en machtig worden, zoals indertijd meester Hitler? Die was toch ook zek, die had toch ook een afwijking?" En als dan het protest moet komen van zo'n jongetje als ik vroeger, jongetjes van twaalf die eerst maar eens moeten zien of ze stand kunnen houden in dat zieke gewild. Misschien besloffen ze niet eens dat het zek is. Misschien denken ze dat het zo hoort, dat alle kinderrechtser zich bedienen van twaalfjarige knaapjes. Ja, misschien denken ze dat dat de normale gang van zaken is in onze maatschappij? Want er protesteert toch niemand? En al die mindere goden van groepjesleiders doen toch mee? Hoe vaak zo'n twaalfjarige knaapje dan er dat er iets fout is? Ze zijn niet allemaal zo slim als ik en ze hebben niet allemaal zo veel babbel."

En Tommie heeft heel wat babbel. Romanpersonages moeten de stomste dingen zeggen en doen zonder dat je de schrijver er op aan mag kijken. Tommie schiet door in zijn woede en zijn beschuldiging. Hij vergelijkt de kinderrechtser met meneer Hitler en pedofiele niet hij als een zieke afwijking. Romanpersonages moeten denken, ik was dol op prinsessen. Afspreken. Doorroepen. Sneeuwvallen, en in mijn rol als zieke, multiple dame liet ik me ook vaak zo noemen. Prinses. Van mij mag-

Annie Berber
'en het verdriet van
een tedere crimineel'

je, maar van zichzelf waarschijnlijk niet, want meent hierna Tommie door: Toen ik twaalf jaar was, ging ik teef om met een jongen van vijftien, een vriendje typ, maar dan eng, weet je wel." Tommie gaat werken als busnessgoet bij, en dan goede ik een knauk Nieuw-erme op zijn lijf en ging ik zitten kneden. Of ik kocht bij de Hems komkommersleider, die roze, witte en groene flansen van zoove vijftienreintje. Dan zei ik: Een hele lekkere massage, ik gebruik het zelf ook. Hup, een knauk ik de fles op zijn lijf en de knaaf liet voor kinder goetjes extra. Ze vroeg me de gekke dingen om met ze te doen en ik ook sereps een op, ik en bij alles. Oh, dat kan hoor, alles is mogelijk, maar alles heeft wel z'n prijs. Van de ene 'behandeling' stoot hij door naar de volgende distafal van cheques, kinderhuizen in- en uitvliegend, vaak vol pubersaal zelfmerzeljiden, zelden met enig zelfinzicht. Tommie is een doortgeschooten, miselijkmakende erder. En wie is de schuld daarvan? Dat is geen vraag; het is die kinderrechtser uit Den Haag! Romanpersonages mogen stonden, romanschrijvers niet. Annie Berber en het verdriet van een tedere crimineel is vlot geschreven en vlot gelezen. Yvonne Keuls bevestigt vooroordelen, nee, ze maakt daar juist handig gebruik van. Jullie weten toch dat pedofiele leuk en vies is? Wees maar blij dat je geen Tommie heet. Wat een braaukboek.

JOS VAN PEST

'Westen voert per maand 1500 babyhoofdjes in'

Perdt 10

door HENK ABEIN

STRAATSBURG — Zeker 23 westerse landen voeren elke maand voor welken schappelijk onderzoek 1500 hoofdjes van Indiase baby's in. Deze ingeborende handel heeft jaarlijks omzet van naar schatting drie miljoen gulden.

Dit heeft het Britse socialistische lid van het Europese Parlement, Ford, tijdens zijn verklaring als parlementslid werkzaam was bij de Universiteit van Manchester, eind een openbaar onderzoek. "Om aan de vraag te kunnen voldoen werden in India baby's ontvoerd en omgebracht," aldus Ford.

Volgens het parlementslid werden de te gruweligheden door de Indiase politie niet ontkend. Hij verwees bovendien naar recente foto's, waarop lijken van baby's, die zijn ontvoerd, werden getoond. Westerse wetenschappers hebben de hoofdjes voor proeven met chemische wapens. Daarbij wordt de uitwerking van deze wapens op hersentelie overduidelijk. Ford: "Vooral de hersenen van zeer jonge kinderen zouden volgens de onderzoekers ernstig beschadigd zijn en doordat er in het Westen een groot tekort heert aan dit materiaal plaatsen zij hun orders in Azië."

Zelfs Walt Disney kan niet door de beugel

Mocht je *The Catcher in the Rye* van Salinger op je literatuurlijst voor Engels willen zetten, weet dan wel dat het een verderfelijke boek is. Tenminste, dat vinden Amerikanen die ook dit jaar weer *The Catcher* hebben bestempeld tot 'het smerigste boek dat ooit werd geschreven'. Die Amerikanen vinden dan ook dat het op scholen verboden moet worden.

The Catcher is een van de 95 titels van boeken, platen, tijdschriften en films waartegen het afgegoepen schooljaar is geïntendeerd. De organisatie *People for the American Way*, die tegen alle vormen van censuur is, heeft een lijst gemaakt

van al die titels. Volgens deze organisatie proberen uiterst rechtse en religieuze groepen steeds vaker censuur toe te passen op wat leerlingen voor hun reuk krijgen. Bekend zijn de pogingen om het Dagboek van Anne Frank uit schoolbibliotheken te verwijderen. Dit jaar zijn er ook weer twee reuk klachten over het dagboek gekomen.

In totaal bevindt dit jaar in 46 van de vijftig Amerikaanse staten groepen geprobeerd een tekst of film te laten verbieden of aan te passen. In bijna de helft van die gevallen is dat gelukt. Een paar voorbeelden. Volgens het rapport laten alle schooloudergevers in Shaker Heights *Romeo en Julia* gemiddeld vierhonderd regels weg. En sommige ouders kregen gedaan dat het boek *1984* van George Orwell van *Romeo en Julia* van Franco Zeffirelli werd geknapt. Diezelfde ouders kregen het trouwen voor elkaar dat *One flew over the Cuckoo's Nest* (boek en film) niet meer in de lessen wordt gebruikt. En in andere staten waren zelfs twee films van Walt Disney aangeklaagd voor censuurpogingen: *A Christmas Party* en *Never Cry Wolf*.

Niet altijd komen er officiële protesten binnen bij de schoolleiding. Een bibliothecaris kreeg een klacht binnen over een boek over homoseksualiteit. Toen de bibliothecaris niet meer in kaart te staan, en toen merkte de bibliothecaris dat alle boeken over homoseksualiteit weg waren en ook alle kaarten over dat onderwerp in de indexkassen. En op een school in het staat Maine bleef, Maar in het tieblad niet door nadat bekend was geworden dat er een homo aan zou moeders.

Op alle scholen in de staat Kentucky wordt hetzelfde biologieboek gebruikt. 'De ontroeping van het leeuw hanteert het. Maar in het hele boek geen woord over evolutie (het idee dat de mens afstamt van de aap, want dat is in strijd met het scheppingsverhaal van de bijbel. Op de lijst van 'aangevallene' boeken komen ook veel titels voor als *Beijing is a secret*, *Feiten over sex*, en *Je lichaam is Leden*. Censuurpogingen komen overigens ook wel van linkse groepen. Zo werd over *Huckleberry Finn* gezegd dat het 'racistische smetten' bevat.

HET BROUWENFESTIVAL Ik wil van goen 'naren' HP 5

Meende de vrouwenbeweging een paar jaar geleden nog dat porno rechtstreeks tot verkrachting leidde, nu wordt er gestreefd naar een eigen sex-industrie. Maar dan wel anders. Emma Brunt op de 'nacht van de decadentie'.

In het felle licht van de plafondspots ziet de schrijfster er bloot en kwetsbaar uit in haar gedecoreerde zwart jurk met spaghettiband. Nervens uit te ze dal in door dikke brillenglazen en legt een stapel beelde vellen recht. Haar zwart satijnen pumps wippen onrustig op en neer als ze begint te lezen en haar vingertoppen raken strelende bewegingen over het tefleld. Het verhaal gaat over twee lesbische vrouwen van wie er een, de konijne, op het punt staat te vertrekken voor het nieuwe schooljaar. Om het afscheid luster bij te zetten wordt te meegenomen naar de 'ruchmakers', vastgebonden op de leren divan en vervolgens 'inleef' naar overblijvende onthoud op het klankele tadmachiatische repertoire van straffende zweepes, spellemannen, riemen, touwen, kettingen en hangdraden. Het volgende haat van bidden en smeken zoveel ze haar champagnesleukende lokken schudden en tranen plengen, het haat niet, want haar meester 'houdt van hulpeloosheid' niet doet tot het bevende en kringende orgaan mee. Onderduisen peinst de oudere vrouw over de concurrentie die te mogelijkheids te dachten zal krijgen van de directie van de school die haar pupil gaat bevoorstellen. Ze neemt zich voor er het beste van te maken met de themesmede. 'Elise moet te verrydronking, die prompt regelt'.

Het publiek onderwerpt zich gehoorzaam aan het vuurwerk van ticten, heupen, billen, vibratoren, fluiten, klemmen, nekrouwen, lenden, klankkoren en *French kisses* dat Pat Califia voor te alsterde. De schrijver van het lesbische sex-handboek *Spaghettiband* weet van geen ophouden. Ze beschrijft in verhalen en gedichten een wereld van haken en kruisen, waar iedereen gevangen zit in de ietere steroetropen van mannelijk en vrouwelijk gedrag, en waar veruieren een levensvervulling liat te zijn geworden. Erg ontspannen klinkt het allemaal niet. De zwak heeft het moeilijk omdat haar nuren jagen en haantegende veel onkruidheid verbergt en de jom-

me, zoals Pat Califia er een is, staat voor de onmogelijke taak deze ietere in stand te houden. Ze moet afwisselen een moeder. Een nure, een hoer en een ramp. Nu, klaag Pat Califia, en ze verzeemt; zich met de mannen die ook niet weten hoe te tegemoet kunnen komen aan de seksuele verlangens van vrouwen. Hétten vrouwen eigenlijk wel seksuele verlangens? De schrijfster knijpt achter haar brillenglazen en mompelt over dames die een paar honderd keer per dag willen horen dat ze bemind worden - 'yet dar, I love you' - en in bed uitdallende zeuren over hoofdlinen of een moeilijk relatieproef beginnen. Pat Califia trekt zich dan maar terug met het vibrator en mompelt vervolgens: 'nichtsicht'. 'Maar wil je dan nooit een nureken!' De zaal giffelt.

Daar nu een uur ben ik uitgeput van deze orgaan-marathon en sluit de deur naar de uitgang. Beneden in de grote zaal dreunt de muziek van Unknown Gender. Twee spirituele meisjes met punkhaar die eruit zien als brutale straotengruy duiceren een stampende hoer op hun gitaar en uit hun dunne lufen komt een verbaasendelede rase gezang. Het swingt als een gek. Achter het slagwerk zit een boos van een kerel met armen als een boerwerker en een kengekniete vierkante kop. 'Ja Califia trekt zich dan maar terug met het vibrator en mompelt vervolgens: 'nichtsicht'. 'Maar wil je dan nooit een nureken!' De zaal giffelt.

Het is zaterdagavond en een beetje na de laatste dag van het internationale vrouwenfestival in de Amsterdamse Melkweg, en dit moet het laatste zijn. Het is vrijdag, de 'nacht van de decadentie', of, zoals het programma vermeldt: 'The forever night full of entertainment, excitement and expectation of mysterious pleasure and unknown adventures', een nacht 'waarin je hoop hebt dat werkelijk alles mogelijk is en zou kunnen gebeuren'.

Naast me zit ik een paffigedde vrouw in een rozele, met gemillimeterd blond haar en een zwart leren pak. Ze draagt zwarte handschoentjes met afgekorte vingers, als een SM-wielrenner, en een klein slaafje sabbelt eerbiedig die vingers een beetje af terwijl de reuze zo nu en dan geïntendeerd ogen slaat. 'We dantes in smoking en winddraden baren zich een weg door de rismisch denemde massa. Hun gebiedsindrukking is streng, arrogant, zeils, en hun mondhoeken kralen naar beneden.

Tegen de muur leunt een jongen - maar het is natuurlijk geen jongen in de Apache-kostuum te zien, maar een werklied, een zwarte pet op één oor en een rode zakdoek om de nek geknoopt. Een zwarte streep suggereert een paar formidabele wenkbrauwen. Iets verderop staat een meisje met net zo'n jongenspet, maar daaronder draagt ze een zwartkanten bloes met veel ruches en ingeweven gouden draadjes. Ongeveer start te voor rich uit doot een onflattere brillie en licht iets te luid tegen een vriendin in een tighermid en balletmail. Een vrouw in een chique juiden slaat in de air serieus aan de dansen. Iets heeft ze een poging ondernomen om te liden op de actrice Stéphane Audran, niet zonder succes - en ze wordt daarbij gediende door twee onkruid schooneiden met amandelogen.

Als buitenstaander kan ik niet alle accenten en snuffen van de portuete mode precies volgen. Zo te zien is er een oorleelcoelcoel een oorleel links schiet te slaan op een preferentie voor de meer vrouwelijke, passieve rol, terwijl een belietie rechts licht te corregeerde met de steure mannen. De dwijf en bipsand gedrag. Handig licht me dat voor de dagelijkse omgang - zo weet je tenminste waar je aan toe bent - maar wat te denken van de vrouwen die aan de ene kant een klein en aan de andere kant een iets groter oorleelcoelcoel dragen?

Engisvins voorbereidert trek ik me terug in het theehuis op de eerste verdieping. Het is een klein, donker, met een klein weinig licht werpen op de intrigerende pannofleerwandje om ons heen. 'Ach,' zegt een miske vriendelijke, 'die spelletjes van buid en ferme, van mannetes en vrouwen, waar Pat Califia het vanavond al over had, dat zie je hier ook, overal. Maar toch gekloof ik dat heb in Amerika veel uitgepropten. Ik dan de originele regele. Ik ken niet zo uit mijn eigen omgeving. Waarom zou je ook? Waarom moet je die rolpatronen imiteren? Je kunt toch ook gewoon jezelf zijn! Een vriend van mij zei ooit dat 'jezelf is de originele stijl', een onderwerpe manier van doen, meer iets voor de voorige generatie die nu vervolg of vindt. Ik word ook wel een beetje moe van die originele regele bij Califia - om de andere ik komt er iemand klaar. Zo peracitiegerekt allemaal. Als of seks iets heel haas en zakelijk is, een soort vanbabele. Maar er is een ander. Het is niet meer hoe beter het is. Ik denk dat je seks niet zo apart moet zetten, alsof het los staat van je dagelijkse leven. De dagelijkse seks is heel anders dan een paar jaar geleden, daarvoor zijn ze en haar vriendinnen liit eens. Hoe dat komt is niet helemaal duidelijk. Het is opeens afge-

staat met een serevel glimlach, en dat het gek ervoor zorgt dat ze tot overhoudt voor een werk. 'Kissiera. Kissiera. Kissiera. Kissiera' vindt het conditioe zoem om iets grus weg te geven wat je ook duur kunt verlopen. Bovendien, zegt ze, wat is het verschil tussen werk als hoeremadame en de baas van een uitgenen? 'Wat is het verschil? Het laatste onloot het publiek uitbuidig gelach, waarop ze snel de naam RANDT substitueert. Te laat, geel en gekluid worden haar deid. Als er al fouties kleven aan het betanade complex van commerciële voorzieningen, dan is het zaak om niet klagen bij de publiek, maar te lachen, maar zelf een friss initiatie te nemen. Een escortservice voor al uw damesvrienden, een circuit van fensies en sexclubs, eigen vrouwenbordelen, prikdelende tijdschriften en films - dat moet er allemaal komen. Maar dan wel anders. Op dit punt aangelengd wordt de discussie een beetje vaag. Hoe verschilt vrouwenporno van het waanproduct dat mannen maken? Het moet bepaad niet liever worden, want de vrouwen acties te tafelen weten van wisten en stellen prijs te betalen. 'Ik heb een idee over de eerste prater begrip ik zit het verschil vooral zit in het feit dat je echtie opgevoel moet laten inen acturen en actrices aan het werk te laten. Het is niet de eerste. Maar een there moet be real heat, that always shows - of elkeke teemiser aardig vinden.

Een probleem is wel dat vrouwen over het algemeen niet zo goed weten wat ze willen. Onder algemene hilariteit vervelt Candida Royle (?) dat een man die een bordel bezoekt in een paar minuten kan uitleggen wat hij wil, maar dat een vrouw die moet zeggen waar ze zin in heeft welleveld begint met. 'Nou, ik had gedacht aan een intiem etenise met kaarslicht, en dan, eventueel, een stemming etenise is...'. Candida besluit te lachen. Maar ze gaat een allemaal geen tijd voor. Dus moeten we het voor vrouwen voorlopig meer zoeken in de sfeer van de seksclubs, toes, te erachter te komen. Het is niet de eerste. Maar ze eindigen ben ik zeker: er is een markt voor vrouwenporno en vrouwenporno zal iets heel anders zijn dan wat mannen willen zien.

Zowel stelligheid maakt nieuwsgierig naar het resultaat. Voet verwachting begeef ik me dan ook op zaterdagavond opnieuw naar de Melkweg om de proef op de som te nemen. Het is een klein, donker, met een klein weinig licht werpen op de intrigerende pannofleerwandje om ons heen. 'Ach,' zegt een miske vriendelijke, 'die spelletjes van buid en ferme, van mannetes en vrouwen, waar Pat Califia het vanavond al over had, dat zie je hier ook, overal. Maar toch gekloof ik dat heb in Amerika veel uitgepropten. Ik dan de originele regele. Ik ken niet zo uit mijn eigen omgeving. Waarom zou je ook? Waarom moet je die rolpatronen imiteren? Je kunt toch ook gewoon jezelf zijn! Een vriend van mij zei ooit dat 'jezelf is de originele stijl', een onderwerpe manier van doen, meer iets voor de voorige generatie die nu vervolg of vindt. Ik word ook wel een beetje moe van die originele regele bij Califia - om de andere ik komt er iemand klaar. Zo peracitiegerekt allemaal. Als of seks iets heel haas en zakelijk is, een soort vanbabele. Maar er is een ander. Het is niet meer hoe beter het is. Ik denk dat je seks niet zo apart moet zetten, alsof het los staat van je dagelijkse leven. De dagelijkse seks is heel anders dan een paar jaar geleden, daarvoor zijn ze en haar vriendinnen liit eens. Hoe dat komt is niet helemaal duidelijk. Het is opeens afge-

lopen met de veelgeprezen 'knuffelies' en de feministische opvatting dat aaien en vrijen minstens zo belangrijk zijn als klaar-komen - en bovendien meer in overeenstemming met de emotionele behoeften die vrouwen van nature zouden hebben. De zogenaamde *vanilla sex* is uit en *fil fucking* is in. Iemand oppert dat het verschil misschien veroorzaakt wordt door de internationale contacten die inmiddels gelegd zijn, en inderdaad, dat festival wordt gedomineerd door buitenlandse schrijvers en acts. Dat geldt ook voor de bezoekers - overal hoor je Engels spreken. Een ander denkt dat het een fase is in de vrouwenbeweging, een reactie op de preutsheden van de actiegroepen tegen porno en seksueel geweld. Men een glimlach zegt ze: „Ik denk wel eens aan die vrouwen die een paar jaar geleden de pornoclubs en de bordelen ingingen om te protesteren. Zouden die zich nu niet een beetje gevoelen?"

De vorige avond, op vrijdag, heeft een forum van deskundig geachte vrouwen zich over vragen van deze aard gebogen. Want *sex* is het thema van dit festival en er wordt niet alleen feestgevierd maar ook nagedacht.

„Een paar dingen zijn de laatste tijd duidelijk geworden," schrijft de feitelijkerder introductie van de discussie. „Bijvoorbeeld dat *elke* vorm van censuur uit naam van de vrouwenbevrijding futiel en zelfs gevaarlijk is. We vinden dat we onze energie niet langer moeten verspillen aan het vechten tegen een 'smakelose' porno-industrie die beheerst wordt door mannen, porno die ons niet opwindt of die ons alleen maar kwaad maakt, maar die we beter onze kracht en vindingrijkheid kunnen gebruiken om onze eigen sex-industrie te scheppen, voor en door vrouwen. We willen doordringen in de angsten en fantasieën van vrouwen, de uiterstende ervaringen van feministen die pro-sex zijn, en onderzoeken of het mogelijk is om de autonome expressie van vrouwelijke verlangens te ontwikkelen." In het kader van die doelstelling waren er wat brandende vragen bedacht, zoals:

Wat verwachten vrouwen eigenlijk van sex? Liefde, Veiligheid, Bewondering, Kinderen, Intimiteit, Orgasmen, Lust, Bescherming, Geld, Avontuur?

Hoe kunnen we gebruik maken van de bestaande sex-industrie en bestaande instituten (bars, sauna's, pornoclubs, orgelclubs en dergelijke) zonder onze veiligheid te riskeren of ons feminisme te compromitteren?

Als we ons als consumenten gaan gedragen, in plaats van als werknemers in de sex-industrie, welke goederen of diensten willen we dan dat die industrie ons levert? Hoe is het voor vrouwen om in de sex-industrie te werken?

In welk opzicht zijn lesbische vrouwen verschillend van heteroseksuele of bi-seksuele vrouwen en in welke opzichten kunnen ze overtuigen?

Een hele opgave om daar een antwoord op te vinden, de panelleden kwamen er dan ook niet helemaal uit. Aan hun veelzijdigheid en praktische ervaring lag het niet, want achter de tafel had een grootplaatje geplaatst genomen dat alle recht deed aan het voornemen van de feestavonden om 'verderende confrontaties' niet uit de weg te gaan. Het woord was aan *Happy Hooker*, Xaviera Hollander, de Amerikaanse schrijfster Kathy Acker (auteur van onder andere *Blood and Guts in High School*), Gail Pheterson, sociaal psycholoog en gespecialiseerd in onderzoek naar het stigma dat op prostituties rust, Pat Califia, die niet alleen handelingen schrijft voor lesbiennes maar ook commerciële porno vervaardigt, en - mer van de avond en van het festival - Candida Royalle, die jarenlang meespeelde in pornofilms en nu haar eigen erotische filmaantwoord heeft opgezet met het doel om porno te maken waar vrouwen opgewonden van kunnen worden.

Achter een aangeengedrukt rij van rugen - het is bomvol - hoor ik de dames worstelen met de goede manieren. Ik kan vanuit mijn bekende positie niet zien wie nu precies wat zegt maar ik begrijp uit de richting die de discussie neemt dat de deelnemers preutheid en angst voor de industrie uit den boze vinden. De route dat porno rechtstreeks zou leiden tot verkrachting zoals een paar jaar geleden nog op menige muur in spuibuizen te lezen stond - wordt eindelijk weggelaten. Niets van war, nooit bewezen, allemaal orzint. Het slachtofferige toonde dat tot voor kort het feministische debat over seksuele vraagstukken bepaalde is hier totaal afwezig. Stuk voor stuk blijken de dames van mening dat het werken in de porno-business weliswaar niet bevorderlijk is voor een ontplooiing sexuelen - *is fucked up my sexual feeling* - maar dat het geld dat ermee verdiend kan worden niet te versnaden is en dat menige vrouw in de business 'er een gevoel van macht aan ontleent'. De barrière tussen hoeren en 'gewone' vrouwen moet maar eens afgebroken worden, vinden ze, en de zaal knikt en betuigt instemming. Pat Califia (I) want erop dat ze als schrijfster van porno in een heel wat betere positie verkeert dan een modale secretaresse die de godganse dag voor de baas klaar-

augurt, een *duif*, een toefte rozen, en een licht lilal bij die wel iets wegheeft van een *urix*! Zachtend steek ik mijn porlijke - ook hier is het niet buxtenveel en het kost moeite om een glimp van het gebodene op te vangen - en onderda lidaam het volgende filmie. *The Mafician* toont een man met een hoge heid en een diabolische snijf die geflankeerd wordt door twee bloot assistentes die verbediet lijken over hun eigen aanwezigheid. De leukste grap wordt ik het moment waarop de goochelaar met veel pompas een koffer opent en daaruit een muus te voorschijn haalt. De rest was minder om te lachen, laat ik daar maar mee lopen.

In de benedenzaal blijkt er een ander soort porno over de schermen te gaan. Daar heemt de koningin van de nauwe korsemen en het zwarte leer en er wordt veel broeig gekoken en losjes gekopt en daaruit het enige ogenblik waarop ik kort spreken van waarchacht opwindend - *real heat and excitement* - komt als twee dames de man die hen gedoecht blijk geven van te bedienen. Plotsklaps stormen mensen met ravenzwarte punkieken naar voren en beklimmen elkaar schouders om met truen en lachen het bijzinge breed te blokkeren. De fluselen gordijnen worden voor het doek getrokken en glazen vijelen nrieland aan scherven.

De lichte blikking blijk. Vanvoren was er al gemord door sommige feministen over de vrijzinnige opte van dit festival en Suzanne Dechert, die zich in het geheel, liet naar aanleiding daarvan in de Volkskrant weten dat de spid niet wenste te laten betuttelen door 'de eminenties van de Vrouwkrant in het vrouwenhuis' zoals hi het vorige festival gebeurd was, toen er gezins werd dat ze 'verantwoord' zou komen afleggen. Strijdbaar voegde ze eraan toe: „In 1978 zijn we heel braaf geweest, maar in 1979 was er herrie over de positie waarop een close-up gefotografeerde vagina. Dat wilden ze boycotten, dat mocht niet. Maar ik laat mij geen limieten opleggen. Ik wil van geen 'bait' horen. Ik wil over grenzen heen spreken." Geheel in deze geest treedt de gastvrouw en ceremoniemeester van deze zaterdagavond voor het voorlicht en vraagt die reischappers bevestigend: „Is er soms nog geen repressie genoeg? Als het jultie niet bevalt, waarom ga je dan naar het politiebureau aan de overkant, dan kunnen ze de zaak komen sluiten en dan moeten we allemaal naar huis."

Het opstandige jult in de zaal is niet overtuigd en mocht door. „Het is werkelijk jammer dat jultie het niet hebben afgewacht," probeert ze nog, „want dit filmie had een *happy ending*." Geleid is het antwoord. Nu hakt ze resoluut de knoop door en zegt bus: „In ieder geval heeft het allemaal niets met mij te maken. *I don't give a shit!*" en kondigt kortaf het volgende nummer aan, de act was wederom op leefs zinnen wachten Candida Royalle die na vier jaar uit de commercie te zijn geweest nog een keer haar striptease zal vertonen - maar dan nu voor vrouwen en voor dit doel een beetje 'bigezwaafd'.

Ze komt op in een felgekleurd tuitiek van angward, een rode roos in haar haar.

Draaiend met haar heupen en met een wervende blik over haar schouder ontdoet ze zich van het breed en verruit glorieus in een soort spijnsweid dat de erotische plekjes bedekt houdt. De muziek, die tot dat moment bestond uit een potpourri van popmuziek, verandert van toon: uit de speakers klinkt *L'amour est un oiseau rebelle*, de aria van Bizet waarin Carmen het recht op een te beminnen wie ze wil en hoe ze wil. *Su ma'mes, prends garde à toi!* Een aardige geste, maar het publiek is niet geestdriftig - ze houden niet van opties of ze houden niet van striptease, of allebei, in ieder geval is het applaus nogal lauw.

En dan is het einde bijna daar. Twee lieve meisjes mogen nog een tangso vertonen en een soort eigenzinnige ladora Duocan, gekleed in zilveren laarsen en dino-ne-Griekse draperie, draagt een houten dansje op aan de *free spirit* of *American*, en dan wordt het violeel ontruimd. Ungeraten wordt het publiek zich op de dansvloer of valt vriend en kussend in de armen van een vriendin. Het festival is gelukkig, dat het twee uur zo mogelijk, ingedrukt lacht en is dik tevreden.

Pat Califia staat al bij de uitgang, omgeven door drie prille meisjes - *very busy* - die spreterd haar tans dragen en de vrouwen openhouden. Met een moederlijk glimlach laat ze het begaan. Candida Royalle laat zich complimenteren in de hal, gekleed in de elegante smokink die ik ooit gezien heb. Ze heeft vermoedelijk de hand op haar gezicht die er eerder op de avond nog niet waren.

Enigszins verward ga ik op weg naar mijn auto en denk terug aan het festival dat ik een paar jaar geleden bijwoonde in de Melkweg. Toen stoorde ik me aan de knusse krampeken met eugeneemake zraklen, macramé-werkes en 'vrouwenthe', aan het knetterige sfeertje van lekker-onder-elkaar, onbetropen biologisch-dynamisch geleide ideologie en dilettantische acts voor tuisen de schulfleuren. Ditmaal heb ik me ontgeenzeggelijk vernaakt. Niet alles was even goed, maar ik heb vreselijk gelachen om vier fantastische, blinke meiden die onder het motto *Kaewaba is love* een razendnelle porafalle ten beste gaven over vrouwenleed, vrouwenlelie en vrouwentruiken, met het wervende gevoel voor humor dat rechtstreeks stamt uit de zwarte getto's van Amerikaanse steden. Er was meespeelende muziek. Er waren hoogste professionele films, zoals het Hollywood-drama over de vergaarde en gemaltreerde actrice Frances Farmer. Wat is er in godsnaam gebeurd sinds die vrouwen? Ik wil het wel, het waarchacht niet, maar een verademing vond ik het wel. En de grootste verademing was het publiek dat onbekommerd, potuus, brutaal, excentriek, kosmoopisch, cynisch en decadent het gebouw bevulde, nauwelijks of niet gehinderd door feministische dogma's, burgerlijk fatsoen of ander malheur. Zeu het werkelijk nog leuk worden in de vrouwenbeweging.

Emma Brunt

